

บทที่ 3

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่ศึกษา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ และเสนอแนวทางในการจัดทำแผนการใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรต่อไป แบ่งเป็น 6 หัวข้อหลัก ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของพื้นที่
2. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญ
3. สภาพภูมิอากาศ
4. ทรัพยากรน้ำ
5. ทรัพยากรป่าไม้
6. ทรัพยากรสัตว์ป่า

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของพื้นที่

1.1 อาณาเขต

อุทยานแห่งชาติหาดวนกร ครอบคลุมพื้นที่ 38 ตารางกิโลเมตร (23,750 ไร่) เป็นพื้นที่บนบก 22.64 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อ่าวไทยซึ่งรวมเกาะจวนและเกาะอินทรีย์ 15.36 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ (ดูแผนที่ 3.1) ดังนี้

ทิศเหนือ ติดเขตค่ายตำรวจตระเวนชายแดน, ต.ห้วยทราย อ.เมือง

ทิศใต้ ติด ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก

ทิศตะวันออก ติดอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม)

1.2 การเข้าถึง

1.2.1 การเดินทางไปยังอุทยานแห่งชาติหาดวนกร

ทางเข้าอุทยานแห่งชาติหาดวนกร อยู่กิโลเมตรที่ 345+200 บนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) สามารถเดินทางไปยังอุทยานฯ ได้ ดังนี้

- 1) รถยนต์ส่วนตัว จากกรุงเทพฯ
- 2) รถยนต์โดยสารประจำทาง

- 3) รถไฟ ต้องลงรถไฟที่สถานีรถไฟห้วยยาง ซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ 5 กิโลเมตร แล้วต่อรถรับจ้างเข้าไปยังอุทยานแห่งชาติหาดวนกร มีรถไฟให้บริการเที่ยวไปและเที่ยวกลับอย่างละ 1 เที่ยว/วัน

1.2.2 ทางเข้าอุทยานแห่งชาติหาดวนกร

อุทยานแห่งชาติหาดวนกร ไม่มีแนวรั้วกั้นอาณาเขตอย่างชัดเจน สามารถเข้าจากภายนอกได้โดยตรง และมีถนนทางเข้า 4 จุด ได้แก่

- 1) ทางเข้าหลัก บริเวณกิโลเมตรที่ 345+200 มีด่านตรวจการณควบคุมดูแลความเรียบร้อยตลอด 24 ชั่วโมง ถนนเป็นถนนลาดยาง 2 เลน เป็นทางเข้าหลักสำหรับนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
- 2) สถานีเพาะชำกล้าไม้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เข้าจากถนนเพชรเกษม เป็นทางลูกรังอัดแน่นเชื่อมต่อเนื่องไปถึงบริเวณอ่าวมะค่า และทางเข้าที่ 4
- 3) คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีถนนลูกรังอัดแน่นเชื่อมต่อเนื่องไปถึงถนนเส้นที่ 1 โดยผ่านบ้านพักคนงานและอ่างกักเก็บน้ำ
- 4) บ้านห้วยทราย ต.ห้วยทราย ติดกับเขตที่ดินกรรมสิทธิ์ เป็นทางลูกรังอัดแน่นเชื่อมต่อเนื่องไปถึงบริเวณอ่าวมะค่า และทางเข้าที่ 2

ทั้งนี้ ทางเข้าที่ (2) (3) และ (4) เป็นทางซึ่งมีเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในละแวกใกล้เคียงเป็นผู้ใช้ เป็นทางเข้าที่เปิดตลอดเวลา ไม่มีการควบคุม

1.2.3 การเดินทางจากด่านตรวจการณไปยังหาดวนกร

จากด่านตรวจการณซึ่งเป็นทางเข้าหลัก ไปยังบริเวณหาดวนกร ซึ่งเป็นพื้นที่รองรับการท่องเที่ยว มีระยะทางประมาณ 3.5 กิโลเมตร สามารถแบ่งประเภทของการเดินทางได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ใช้ยานพาหนะ ได้แก่ รถยนต์ส่วนบุคคล รถรับจ้างไม่ประจำทางชนิดต่างๆ 2) เดินเท้า

1.3 เส้นทางสัญจร

1.3.1 ระดับของเส้นทางสัญจร

เส้นทางสัญจรที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติหาดวนกร แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

- 1) เส้นทางสัญจรหลัก ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ทางรถไฟสายใต้ และทางลาดยาง
- 2) เส้นทางสัญจรรองแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ
  - เส้นทางตรวจการณ ซึ่งตัดผ่านในพื้นที่ป่า เดิมเป็นถนนในโครงการสวนป่า มีลักษณะเป็นถนนดินบดอัดแน่น มีความกว้างตั้งแต่ขนาดที่รถขับเคลื่อนสี่ล้อสามารถผ่านได้ กว้างประมาณ 3 - 4 เมตร ซึ่งใช้เป็นแนวกันไฟด้วย ไปจนถึง

ขนาดสามารถเดินแถวเรียงหนึ่งได้ ความกว้างไม่เกิน 1 เมตร เส้นทางตรวจการณีนี้อาศัยการใช้งานโดยเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าเป็นส่วนใหญ่ และมีความถี่ในการใช้งานไม่มากนัก ดังนั้นบางเส้นทางจึงถูกปกคลุมด้วยพืชคลุมดิน และ/หรือต้นไม้ หากมีการใช้งานจึงจะตัดฟันออกเพื่อให้ทางโล่งพอที่จะเดินได้

- เส้นทางสัญจรในเขตกลุ่มบ้านพักข้าราชการและคณงาน เป็นเส้นทางดินบดอัดแน่น บางช่วงซึ่งใกล้กับชายหาดมีทรายปน ความกว้างประมาณ 4 เมตร ผู้ใช้งานคือข้าราชการและคณงาน มีความถี่ในการใช้งานไม่มากนัก

1.3.2 การใช้งาน

จากการเก็บข้อมูลโดยการสังเกต สามารถนำมาสรุปการใช้งานเส้นทางสัญจร โดยแบ่งตามประเภทของยานพาหนะได้ดังนี้ (ดูแผนที่ 3.2)

- 1) มีการใช้งานโดยรถทุกประเภท เช่น รถจักรยานยนต์ รถยนต์นั่งไม่เกิน 7 คน รถยนต์นั่งเกิน 50 คน กลุ่มผู้ใช้งานมีทั้งเจ้าหน้าที่และนักท่องเที่ยว ลักษณะเส้นทางเป็นถนนลาดยาง อยู่ในสภาพดี
- 2) รถกระบะ และรถกระบะขับเคลื่อน 4 ล้อ สภาพถนนเป็นดินอัดแน่น สภาพถนนบางช่วงไม่ดีนัก มีหลุมขนาดใหญ่ หรือเป็นดินทรายไม่อัดแน่น กลุ่มผู้ใช้งานได้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีทั้งเส้นทางซึ่งเป็นถนนในบริเวณบ้านพักเจ้าหน้าที่ และถนนตรวจการณ
- 3) รถจักรยานยนต์ สภาพถนนเป็นดินอัดแน่น แบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ
  - ถนนบริเวณบ้านพักคณงาน ซึ่งยานพาหนะส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์
  - ถนนตรวจการณ เป็นทางแคบ สองข้างทางเป็นพื้นที่ป่าหรือหญ้ารก
- 4) ทางเดินเท้า ได้แก่ ทางตรวจการณซึ่งเป็นเส้นทางแคบๆ ความกว้างขนาดเดินแถวเรียงหนึ่ง สองข้างทางเป็นพื้นที่ป่า บางช่วงของเส้นทางถูกต้นไม้หรือหญ้าปกคลุม ต้องตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางออกเพื่อให้เดินได้สะดวกขึ้น ผู้ใช้งานได้แก่เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ซึ่งต้องลาดตระเวนตรวจความเรียบร้อยของพื้นที่

1.4 ปัญหาเกี่ยวกับการสัญจรและการเข้าถึง

1.4.1 การเดินทาง

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติหาดวนกรอยู่ติดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) การเดินทางโดยรถยนต์หรือรถยนต์โดยสารประจำทางไปยังทางเข้าบริเวณด้านตรวจการณจึงสะดวกสบาย อย่างไรก็ตามระยะทางจากด้านตรวจการณไปยังพื้นที่บริการนักท่องเที่ยวซึ่งอยู่

บริเวณชายหาดประมาณ 3.5 กิโลเมตร เป็นทางที่ไม่มีร่มเงา ทำให้ไม่สะดวกสำหรับผู้ที่ไม่มีส่วนตัวและต้องเดินเท้าเข้าไปนัก

1.4.2 อันตรายจากเส้นทางสัญจร

เส้นทางสัญจรหลัก ซึ่งตัดผ่านกลางพื้นที่ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์ป่า กล่าวคือนอกจากจะเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุแล้ว ยังเป็นการจำกัดพื้นที่หากินของสัตว์ได้ เนื่องจาก

- มีการถมปรับระดับยกสูงจากระดับพื้นดินเดิมมาก เกิดเป็นแนวกำแพงตลอดแนววงรถไฟ แม้จะมีเว้นช่องบ้างในส่วนที่เป็นร่องน้ำก็ตาม
- ต้องเว้นระยะแนวต้นไม้จากถนน และทางรถไฟ เพื่อทำแนวกันไฟ ป้องกันภัยจากไฟป่าอันมีสาเหตุจากมนุษย์ด้วย ได้แก่ ก่อให้เกิดสิ่งรบกวน คือ เสียงแรงสั่นสะเทือน และยังเป็นอันตรายต่อชีวิตสัตว์ป่าได้ จากการสำรวจ¹ พบว่ามีสัตว์ป่าถูกรถและรถไฟชนอยู่บ้าง เช่น ชะมดเขียด งู

2. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญ

2.1 สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป

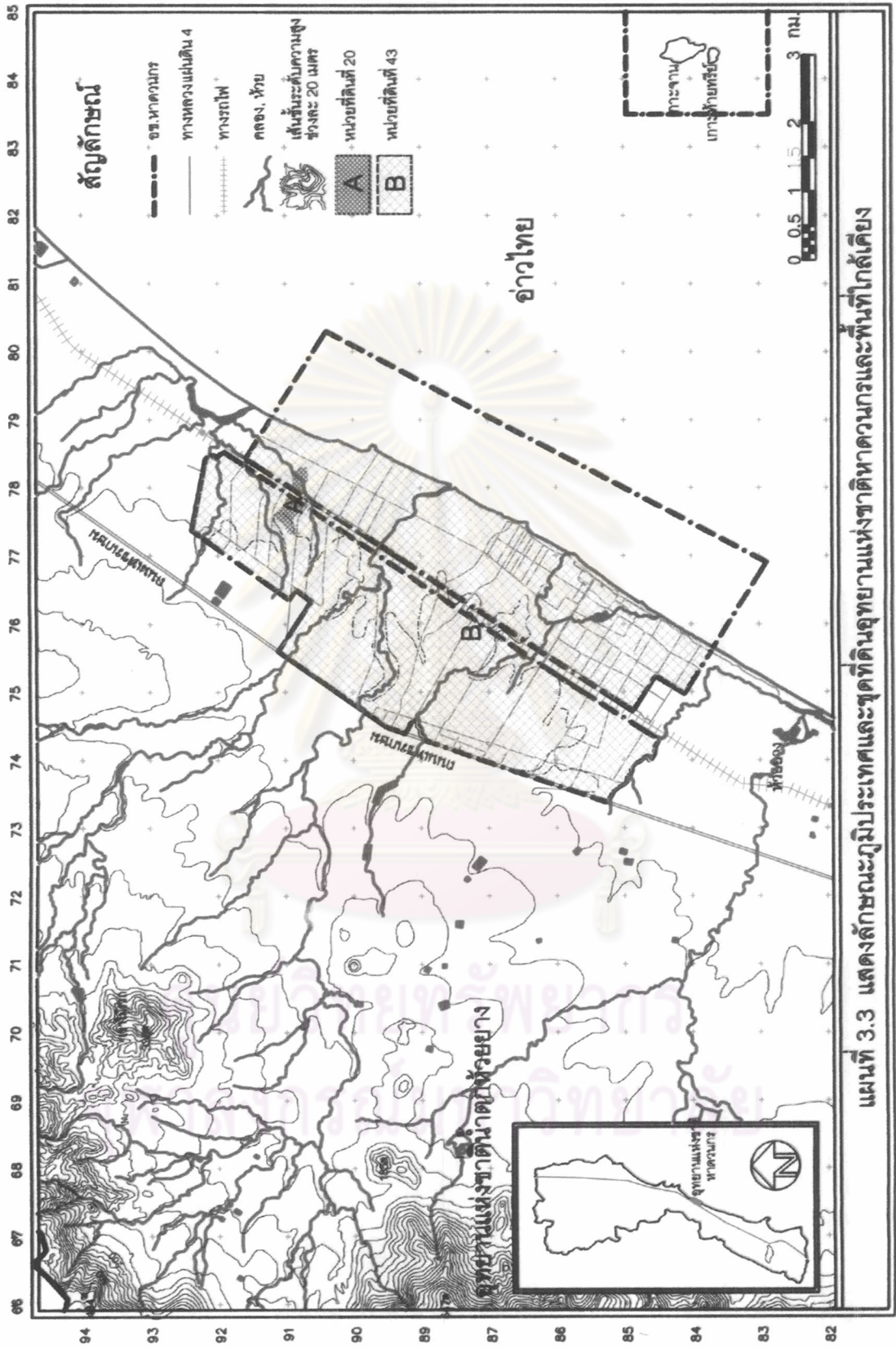
ลักษณะภูมิประเทศและภูมิสัณฐานของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร เป็นพื้นที่ชายทะเลทิศตะวันตกของพื้นที่เป็นเทือกเขาตะนาวศรี ส่วนทิศตะวันออกติดกับอ่าวไทย เป็นชายฝั่งทะเลซึ่งมีลักษณะชายฝั่งราบเรียบต่อเนื่องกันไป ความลาดเอียงของพื้นที่ประมาณร้อยละ 0 - 5 ลักษณะเด่นของพื้นที่คือ มีชายหาดที่สะอาดและสวยงามทอดยาวในแนวเหนือ - ใต้ตลอดความยาวของพื้นที่เป็นระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร โดยพื้นที่ชายฝั่งทะเลตอนเหนือของอุทยานฯ ยกตัวสูงกว่าตื้นได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นหาดราบเรียบ ส่วนที่เป็นพื้นน้ำอยู่ในทะเลด้านอ่าวไทย มีเกาะเล็ก ๆ 2 เกาะคือ เกาะจัน และเกาะท้ายทรีย์ มีแนวปะการังน้ำตื้น

2.2 ธรณีวิทยาและธรณีสัณฐานของพื้นที่

โครงสร้างทางธรณีวิทยาของพื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติหาดวนกร และบริเวณใกล้เคียงเป็นชายฝั่งทะเลยกตัว พื้นที่ส่วนใหญ่เกิดการทับถมตะกอนของชั้นทรายและกรวด เป็นชั้นตะกอนร่วนที่ยังจับตัวไม่แน่น ยังไม่แข็งเป็นหิน ส่วนใหญ่ประกอบด้วยตะกอน กรวด ทราย ทรายแป้ง ดิน

¹ จรวย อินทร์จันทร์ และคณะ, "โครงการสำรวจข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร" 2543. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

* สำหรับประเทศไทย กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดความกว้างของพื้นที่ชายฝั่งทะเล เพื่อเป็นขอบเขตในการวางแผนการพัฒนาดินชายทะเลไว้ เท่ากับ 8 กิโลเมตร โดยวัดระยะทางจากชายฝั่งทะเลเข้าไปในแผ่นดิน

เหนียว ชั้นศิลาแลง และเศษหินที่ผุพังจากหินเดิม เนื่องจากกระบวนการกัดกร่อนทำลายและพัดพาทางธรณีวิทยาโดยอิทธิพลของกระแสน้ำ แล้วสะสมตัวบนตะพักลุ่มน้ำ บริเวณที่ราบน้ำท่วมชายฝั่งทะเล และในทะเลสาบ

2.3 ดิน

พื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ประกอบด้วยหน่วยที่ดิน 2 หน่วย คือ หน่วยที่ดินที่ 20 และ หน่วยที่ดินที่ 43² (ดูแผนที่ 3.3)

2.3.1 หน่วยที่ดินที่ 20

เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำจืดและตะกอนจากน้ำทะเล สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงเกือบราบเรียบ ความลาดเอียง 0 - 2 % มีการระบายน้ำของดินค่อนข้างเลวถึงเลว ในช่วงฤดูฝนมีน้ำขังบนผิวดิน 3 - 4 เดือน ส่วนในฤดูแล้งระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า 1 เมตร ไม่มีการกัดเซาะพังทลายของหน้าดิน และไม่มีปริมาณเศษหินกรวดที่ผิวดิน

กลุ่มชุดดินที่ 20 ส่วนใหญ่ไม่มีความเหมาะสมในการปลูกพืช เนื่องจากคุณสมบัติที่กล่าวมาข้างต้นและมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ แต่ยังสามารถปลูกไม้ยืนต้นได้บางชนิด พืชที่แนะนำได้แก่ ยูคาลิปตัส กระถินณรงค์ สะเดา ชี้เหล็ก สมอ แควบ้าน มะขามเทศ มะขามหวาน และ มะขามเปรี้ยว

ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร มีเพียงพื้นที่ขนาดเล็กที่เป็นชุดดินที่ 20 คือ บริเวณด้านตะวันตกของทางรถไฟ ตอนเหนือของพื้นที่ (บริเวณ 1 ในแผนที่ 3.2)

2.3.2 หน่วยที่ดินที่ 43

พื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรเกือบทั้งหมด ครอบคลุมด้วยดินในหน่วยที่ดินที่ 43 ซึ่งเป็นดินลึก ลักษณะเนื้อดินตลอดหน้าตัดดินเป็นดินทรายถึงดินทรายปนดินร่วน มีภูมิสังฐาน (Geomorphology) เป็นสันทรายชายทะเล หาดทรายที่ลาดเชิงเขา สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด โดยทั่วไปมีความลาดเอียงอยู่ระหว่าง 3 - 8% มีการการระบายน้ำของดินดีถึงดีเกินไป การชะล้างพังทลายของหน้าดินไม่มีถึงมีเล็กน้อย

ข้อจำกัดของกลุ่มชุดดินที่ 43 นี้ ได้แก่ คุณสมบัติทางกายภาพของดิน คือมีเนื้อดินเป็นดินทรายจัด มีปริมาณอินทรีย์วัตถุและความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ ดูดซับ

² กรมพัฒนาที่ดิน, "แผนที่แสดงความเหมาะสมของดินในพื้นที่ตำบลห้วยทราย อ.เมือง และ ตำบลห้วยยาง อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์" รายงานแผนที่ความเหมาะสมของดินกับพืชเศรษฐกิจเบื้องต้น: จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาที่ดิน, 2534), หน้า 3-10 และ 3-117.

ธาตุอาหารได้น้อย จึงทำให้พืชที่ปลูกมีโอกาสขาดแคลนน้ำได้ ไม่เหมาะที่จะทำเกษตรกรรม ควรจะรักษาไว้ให้คงสภาพป่าเพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารต่อไป

2.4 ลักษณะทางกายภาพของชายฝั่ง

อุทยานแห่งชาติหาดวนกรมีชายฝั่งทะเลซึ่งเกิดจากการยกตัวของเปลือกโลก หรือน้ำทะเลลดระดับลง ทำให้บริเวณที่เคยจมอยู่ใต้ระดับน้ำทะเลโผล่พื้นผิวน้ำขึ้นมา จึงเกิดที่ราบชายฝั่งที่มีบริเวณกว้าง และมีแนวชายฝั่งเรียบตรงไม่ค่อยเว้าแหว่งมาก ลักษณะชายฝั่งเรียบและลาดเทลงไปสู่กันทะเล

พื้นที่ชายฝั่งทะเลส่วนใหญ่ในเขตอุทยานแห่งชาติหาดวนกร เป็นพื้นที่ซึ่งเกิดจากการตกตะกอนทับถม มีแนวสันทรายขนานตลอดชายฝั่ง บริเวณที่ราบชายฝั่งทะเล แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ

- หาดทรายและสันทราย เกิดจากการกระทำของกระแสน้ำ คลื่น และลมพัดพาทรายไปกองทับถมตามแนวชายฝั่งทะเล หรือขึ้นกองทับถมบริเวณเหนือหาด เกิดเป็นแนวยาวทอดขนานไปกับแนวชายฝั่งทะเล วัตถุประสงค์กำเนิดส่วนใหญ่ประกอบด้วยทราย และทรายปนเปลือกหอย เป็นส่วนใหญ่
- ที่ราบน้ำทะเลท่วมถึง ครอบคลุมถึงพื้นที่ที่น้ำทะเลท่วมถึงในปัจจุบัน และพื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึงมาก่อน พบเป็นบริเวณแคบๆ บริเวณปากน้ำขนาดเล็ก และบริเวณสองฝั่งลำน้ำ วัตถุประสงค์กำเนิดดินเป็นตะกอนเนื้อละเอียด เช่น ดินเหนียว เป็นต้น

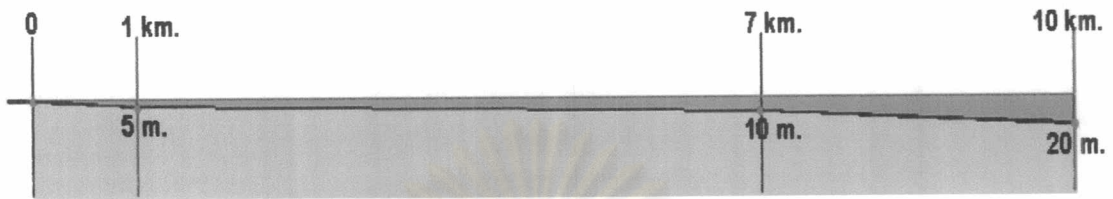
นอกจากนี้พื้นที่ชายฝั่งทะเลในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร มีบางบริเวณที่ถูกกัดเซาะจากกระแสน้ำ คลื่น และลม เกิดลักษณะแบบเว้าทะเลในบริเวณฐานของหัวกรัง ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนที่บริเวณกรัง 3

สำหรับรูปโฉมทางสมุทรศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร³ และพื้นที่ใกล้เคียง ท้องทะเลในบริเวณนี้ลึกประมาณ 5 เมตรที่ระยะห่างจากชายฝั่งประมาณ 1 กม. ความลึกค่อยๆ

³ กรัง (Knoll หรือ mound) หมายถึง เนิน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542, 2542) สำหรับกรัง หรือหัวกรัง ในการศึกษานี้เป็นภาษาถิ่น หมายถึง พื้นที่เนินชายทะเล มีพื้นที่บางส่วนยื่นออกไปในบริเวณชายหาดหรือทะเล โดยหัวกรังที่จะถูกกล่าวถึงในการศึกษานี้มี 3 แห่งตามลำดับ จากบริเวณที่ใกล้พื้นที่รองรับการท่องเที่ยวขึ้นไปทางเหนือ เรียกว่า กรัง 1, กรัง 2 และ กรัง 3

³ บริษัท ไมด์ส คอนซัลแทนส์ จำกัด, รายงานความก้าวหน้า (Progress Report) โครงการจัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, (กรุงเทพฯ: ม.ป., 2545), หน้า 2-24 - 2-30. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

เพิ่มเป็น 10 เมตร ที่ระยะห่างจากชายฝั่งทะเลประมาณ 7 กิโลเมตรและค่อยๆ เพิ่มขึ้นจนกระทั่ง ลึกประมาณ 20 เมตรในระยะห่างจากชายฝั่งทะเลประมาณ 10 กิโลเมตร ลักษณะตะกอนพื้นที่ท้อง ทะเลโดยทั่วไปเป็นดินเหนียวปนทราย (Sandy Clay), ดินเหนียวปนตะกอนทราย (Silty Clay) ใน ระยะใกล้แนวชายฝั่ง และเปลี่ยนเป็นชั้นทรายปนดินเหนียว (Clayey Sand) ตามระยะทางที่เพิ่ม

ภาพที่ 3.1 รูปตัดแสดงระดับความลึกของท้องทะเล ในระยะต่างๆ

2.5 ทรัพยากรธรรมชาติบริเวณชายฝั่งทะเล

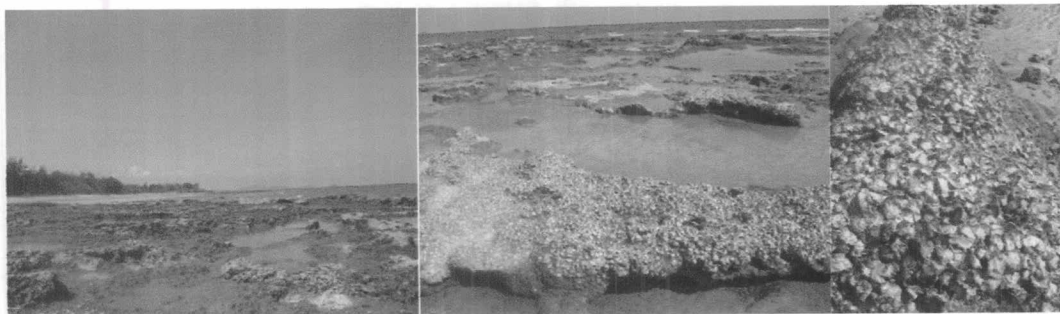
พื้นที่ชายฝั่งทะเลในบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดวนกร รวมทั้งเกาะจัน และเกาะท้ายทรีย์ ไม่มีสิ่งรบกวนหรือมลภาวะ มีภัยธรรมชาติรบกวนน้อย เชื้อต่อการเจริญเติบโตและดำรงชีวิตของ สิ่งมีชีวิตต่างๆ เป็นอย่างดี จึงพบว่าบริเวณหาดหินเป็นที่อยู่อาศัยของหอยแมลงภู่และหอยนางรม ตามธรรมชาติ สำหรับบริเวณเกาะจัน และเกาะท้ายทรีย์ พบว่ามีปะการังหลากหลายชนิด แต่ยังไม่มีการสำรวจเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ

2.5.1 หอยแมลงภู่และหอยนางรม

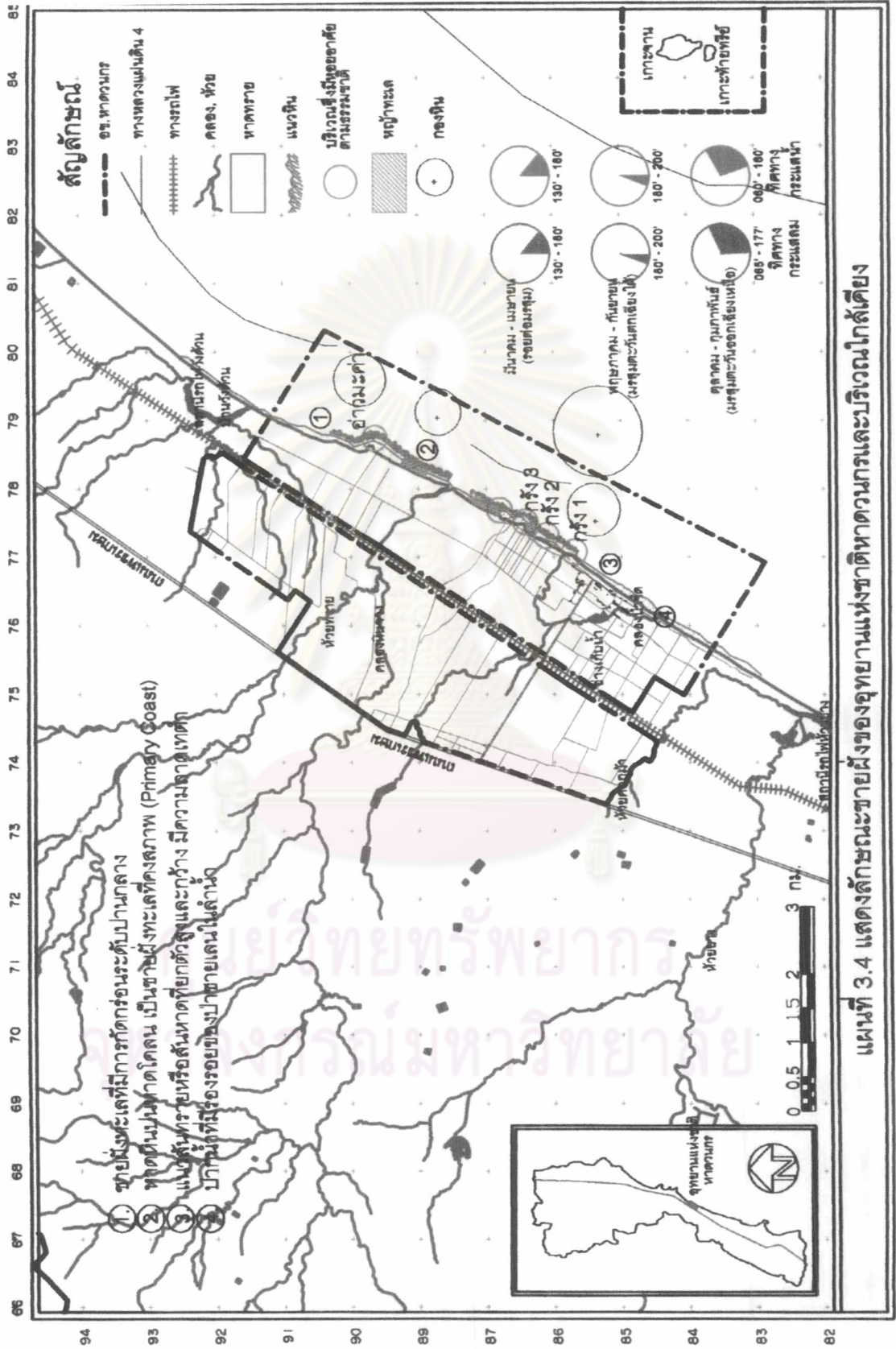
บริเวณชายหาดวนกร เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของหอยแมลงภู่เพียงแหล่งเดียว ในบริเวณนี้ สามารถเห็นแนวหินซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของหอยได้ชัดเจนในช่วงฤดูร้อน ตั้งแต่ช่วงเดือน มีนาคมเป็นต้นไป เนื่องจากระดับน้ำทะเลลดลงต่ำกว่าฤดูอื่น ๆ

ภาพที่ 3.2 หอยแมลงภู่บริเวณกว้าง 3

ภาพที่ 3.3 หอยนางรมและเพรียงหินบริเวณชายหาดวนกร

2.5.2 หนองน้ำทะเล

จากการสำรวจ พบว่ามีแปลงหนองน้ำทะเลในบริเวณรอบๆ กรัง 3 หนองน้ำทะเลเหล่านี้จะแห้งตายในช่วงฤดูร้อนซึ่งระดับน้ำลดลงจากฤดูอื่น ๆ จนหนองน้ำทะเลอยู่พื้นน้ำ บริเวณนี้มีเต่าทะเลเข้ามากินหนองน้ำทะเล โดยเต่าที่พบขนาดไม่ใหญ่นัก มีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.50-0.60 เมตร ซึ่งการที่พบเต่าทะเลเข้ามาหากินในบริเวณนี้ ช่วยบอกถึงความสมบูรณ์ของพื้นที่ เนื่องจากเต่าทะเลส่วนใหญ่อาศัยตามแนวชายฝั่งที่มีสภาพดี มีแหล่งหาอาหารและเป็นแหล่งอาศัย หากสภาพชายฝั่งเสื่อมโทรม หรือมีการถ่ายเทของเสียลงสู่ทะเล จะทำให้สภาพเหล่านั้นเสียไป ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เต่าทะเลมีจำนวนลดน้อยลง⁴

ภาพที่ 3.4 แปลงหนองน้ำทะเลบริเวณกรัง 3

2.6 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติบริเวณชายฝั่งทะเล

ทรัพยากรธรรมชาติบริเวณชายฝั่งทะเลเจริญเติบโตอย่างไม่ต่อเนื่อง

ทรัพยากรธรรมชาติบริเวณชายฝั่งทะเลของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร คือ หอยแมลงภู่ และหนองน้ำทะเล ส่วนใหญ่ไม่สามารถเจริญเติบโตต่อเนื่องได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากระดับน้ำทะเลในฤดูฝน ฤดูแล้ง และฤดูร้อนมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ในช่วงฤดูร้อนซึ่งมีระดับน้ำลดลงจากฤดูอื่น ๆ มากได้ส่งผลกระทบต่อ ดังนี้

1) หอยแมลงภู่ เนื่องจากในแต่ละวันมีช่วงระยะที่บริเวณหาดหินซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของหอยแมลงภู่โผล่พ้นจากระดับน้ำเป็นเวลานาน ดังนั้นหอยแมลงภู่ซึ่งไม่สามารถทนทานต่อช่วงเวลาน้ำลงในเวลากลางวันและมีแสงแดดจัดได้ จึงถูกแดดเผาตายไป ส่งกลิ่นเน่าเหม็น หอยแมลงภู่ที่จมน้ำจะรอดชีวิตไปจนถึงปีต่อไปคือ พวกที่เกาะอยู่ในที่ต่ำ มีน้ำขังตลอดเวลาเท่านั้น หอยแมลงภู่เหล่านี้จึงมีเพียงส่วนน้อยที่จะรอดชีวิตและเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ต่อไป ส่วนหอยนางรมซึ่งมีความทนทานมากกว่า ไม่ประสบปัญหานี้

⁴ พรสุข จงประสิทธิ์ และ มารุต สุขสมจิตร เรียบเรียง, เต่าทะเล. (กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ, 2546), หน้า 66-70.

2) หย้ําทะเล ระดับน้ำในฤดูร้อนมีระดับลดต่ำลงมาก จนบริเวณที่หย้ําทะเลขึ้นอยู่เหนือระดับน้ำ และค่อยๆ ตายไปในที่สุด และเมื่อถึงฤดูฝนซึ่งระดับน้ำทะเลเพิ่มขึ้น หย้ําทะเลจึงกลับเจริญเติบโตขึ้นอีกครั้ง

3. สภาพภูมิอากาศ

3.1 ฤดู

ลักษณะอากาศของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อยู่ในเขตรมรสมร้อนชื้น อากาศโดยทั่วไปไม่ร้อนไม่หนาวจนเกินไป ความชื้นเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง สภาพภูมิอากาศในแต่ละฤดูไม่แตกต่างกันนัก เนื่องจากอยู่ใกล้ทะเล แบ่งฤดูกาลได้ 3 ฤดู ซึ่งเป็นอิทธิพลของลมมรสุมต่าง ๆ ที่พัดผ่าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนมีนาคม - พฤษภาคม ระยะเวลานี้เป็นช่องว่างของลมมรสุมหลังจากสิ้นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อกับอิทธิพลจาก ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งจะพัดเอาความชื้นในทะเลจีนใต้เข้าหาพื้นดิน ทำให้อากาศร้อนชื้น อบอ้าว และก่อให้เกิดฝนฟ้าคะนองในบางวัน อากาศจะร้อนสุดในเดือนเมษายน

3.1.2 ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - พฤศจิกายน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ที่พัดเอาความชื้นมาจากมหาสมุทรอินเดีย ฝนตกสูงสุดในช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน ปริมาณฝนตกเฉลี่ย 220 มม./เดือน มีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ย 123 วัน ในระหว่างสองเดือนนี้ มีโอกาสจะเกิดพายุพัดผ่านได้ ซึ่งตั้งแต่ปี 2499 เป็นต้นมา มีพายุพัดผ่านจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งสิ้น 16 ลูก อย่างไรก็ตามพื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติหาดวนกรและบริเวณใกล้เคียง ยังไม่เคยประสบภัยจากพายุคลื่นซัดฝั่งแต่อย่างใด

3.1.3 ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม - กุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัดพาอากาศแห้งและมวลอากาศเย็นมา อากาศหนาวสุดในเดือนมกราคม

3.2 อุณหภูมิ

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ 27.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 31.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 23.3 องศาเซลเซียส โดยมีค่าเฉลี่ยอุณหภูมิในแต่ละเดือน ในรอบ 30 ปี ระหว่างปี พ.ศ.2514 - 2544 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 สถิติอุณหภูมิเฉลี่ยในแต่ละเดือนในรอบ 30 ปี (พ.ศ.2514 - 2544)

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
อุณหภูมิ													
- เฉลี่ย	24.90	26.10	27.50	28.80	28.70	29.10	27.90	27.60	27.50	26.80	26.20	25.10	27.60
- เฉลี่ยสูงสุด	30.00	30.70	31.80	33.10	33.20	32.20	32.20	31.30	31.90	30.90	30.30	29.90	31.50
- เฉลี่ยต่ำสุด	18.90	21.30	22.90	24.60	25.10	25.10	24.80	24.80	24.40	23.50	22.70	20.80	23.30

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาประจวบคีรีขันธ์

หมายเหตุ : ที่ตั้งของสถานีฯ สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง 4 เมตร, เทอโมมิเตอร์ อยู่เหนือจากพื้นดิน 1.2 เมตร

จากตารางข้างต้น เห็นได้ว่าอุณหภูมิเฉลี่ยของแต่ละเดือนไม่แตกต่างกันมากนัก ช่วงเดือนที่อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 3 เดือนแรก ได้แก่ เดือนเมษายน พฤษภาคม มิถุนายน และช่วงเดือนที่อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 3 เดือนแรก ได้แก่ ธันวาคม มกราคม กุมภาพันธ์ ซึ่งแม้จะมีอุณหภูมิใกล้เคียงกับเดือนอื่นๆ แต่มีลมพัดแรงจากทะเล ด้วยอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้รู้สึกเย็นยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับในช่วงฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนจัด เนื่องจากมีลมซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้อากาศยังอยู่ในช่วงภาวะน่าสบาย (Comfort zone) สามารถทำกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งได้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีจำนวนทำให้นักท่องเที่ยวมากในช่วงฤดูร้อน

3.3 ปริมาณน้ำฝน

จากข้อมูลโดยสถานีอุตุนิยมวิทยาประจวบคีรีขันธ์ พบว่าพื้นที่ที่มีโอกาสฝนตกมากเกินกว่า 120 วันปี ได้แก่ ท้องที่ อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ อ.บางสะพาน และ อ.บางสะพานน้อย ส่วนพื้นที่ที่จำนวนวันฝนตกน้อยกว่า 120 วันปี ได้แก่ ท้องที่ อ.ปราณบุรี อ.กุยบุรี อ.ทับสะแก กิ่งอำเภอสามร้อยยอด และ อ.หัวหิน

โดยค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำฝนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในแต่ละเดือน ในรอบ 30 ปี ระหว่างปี 2514 - 2544 มีรายละเอียดดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 สถิติปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในแต่ละเดือนในรอบ 30 ปี (พ.ศ.2514 - 2544)

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
ปริมาณน้ำฝน													
- เฉลี่ย	27.0	32.3	43.9	48.0	121.4	95.6	100.2	102.4	88.4	231.3	199.9	22.2	1112.6
- Mean rainy day	2.5	3.3	4.0	5.2	12.6	16.7	16.7	18.4	15.1	16.9	8.7	2.0	122.3
- Daily maximum	96.6	69.4	105.9	55.3	197.3	55.0	69.4	44.7	57.5	295.9	240.1	114.8	296.9

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาประจวบคีรีขันธ์

หมายเหตุ : ที่ตั้งของสถานีฯ สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง 4 เมตร, ความสูงเครื่องตรวจวัดน้ำฝน 1.00 เมตร

จากตารางข้างต้น เห็นได้ว่าเดือนที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด และมีปริมาณฝนตกสูงสุด ต่อวันคือเดือนตุลาคม โดยช่วงเดือนที่มีจำนวนวันที่ฝนตก/เดือน หนาแน่น ได้แก่ ช่วงฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน - ตุลาคม คือ มีจำนวนวันที่ฝนตกมากกว่าหรือเท่ากับ 15 วัน/เดือน ส่วนเดือนอื่นๆ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยและจำนวนวันที่ฝนตกต่ำกว่าอย่างเห็นได้ชัด โดยเดือนที่มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุด และมีจำนวนวันที่ฝนตก/เดือน น้อยที่สุด ได้แก่ เดือนธันวาคม

จำนวนเดือนที่มีจำนวนวันที่ฝนตกเกินกว่า 10 วัน และต่ำกว่า 10 วัน มีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน ซึ่งส่งผลดีทั้งต่อด้านระบบนิเวศ การเจริญเติบโตของพืชพรรณ ที่ต้องการปริมาณน้ำฝน และความชื้น เพื่อทดแทนลักษณะดินที่มีความสามารถในการกักเก็บน้ำต่ำ และต่อการท่องเที่ยว เนื่องจากอุทยานแห่งชาติหาดวนกรอาศัยพื้นที่กลางแจ้งในการทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ รวมทั้งพักผ่อนด้วย

3.4 ความชื้นสัมพัทธ์

ความชื้นอากาศของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เฉลี่ยค่อนข้างสูงเพราะอยู่ใกล้ทะเล และมีฝนตกในปริมาณค่อนข้างมาก มีรายละเอียดค่าเฉลี่ยความชื้นสัมพัทธ์ในรอบ 30 ปี ระหว่างปี พ.ศ.2514 - 2544 ดังนี้

ตารางที่ 3.3 สถิติระดับความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยในแต่ละเดือนในรอบ 30 ปี (พ.ศ.2514 - 2544)

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
ความชื้นสัมพัทธ์													
- เฉลี่ย	77	79	78	78	77	77	77	77	79	82	76	71	77
- เฉลี่ยสูงสุด	90	92	90	89	89	88	87	89	89	93	88	84	89
- เฉลี่ยต่ำสุด	60	64	64	62	63	64	63	64	64	68	64	56	63

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาประจวบคีรีขันธ์

หมายเหตุ : ที่ตั้งของสถานี สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง 4 เมตร

จากตารางข้างต้น เห็นได้ว่าเดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์สูงที่สุด ได้แก่เดือนตุลาคม และเดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์สูงที่สุด ได้แก่เดือนธันวาคม ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปี 77 % ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุด 89 % และต่ำสุดเฉลี่ย 63 %

แม้ว่าลักษณะดินของพื้นที่จะมีการกักเก็บน้ำได้ไม่ตึ้นัก แต่ด้วยที่ตั้ง และสภาพภูมิอากาศที่ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จึงทำให้บริเวณนี้มีค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูง ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชด้วย

3.5 คลื่นและลม

ความเร็วลมเฉลี่ยและทิศทางลมในแต่ละเดือนบริเวณจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในรอบ 30 ปี ระหว่างปี พ.ศ.2514 - 2544 มีดังนี้

ตาราง 3.4 ความเร็วลมเฉลี่ยและทิศทางลมในรอบ 30 ปี ระหว่างปี พ.ศ.2514 - 2544

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ลม												
-เฉลี่ย	3.3	3.6	3.9	4.2	3.9	4.5	4.7	7.9	3.8	3.0	4.9	5.3
-ทิศทาง	N	S	S	S	W	W	W	W	W	NE, W	N	N

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาประจวบคีรีขันธ์

โดยมีรายละเอียดจำแนกทิศทางลมและคลื่น ตามฤดูมรสุมได้ ดังนี้

3.4.1 ฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

ช่วงเดือนพฤษภาคม - กันยายน ลมเริ่มจากอ่าวไทยตอนล่างขึ้นไปทางกันอ่าว ตลอดแนวชายฝั่งตะวันตกของอ่าวไทยคลื่นลมค่อนข้างสงบ

ทิศทางลมอยู่ระหว่าง 065 - 177 องศา ความเร็วลม 9 - 17 น็อต ทิศทางคลื่นอยู่ระหว่าง 060 - 160 องศา ความสูงของคลื่น 0.3 - 1.0 เมตร คาบคลื่น 3 - 5 วินาที

3.4.2 ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ

ช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ ลมจะเริ่มจากกันอ่าวแล้วเคลื่อนลงใต้ ทางใต้ ตลอดแนวชายฝั่งตะวันตกของอ่าวไทยมีคลื่นลมแรง

บริเวณใกล้ฝั่ง ทิศทางลมอยู่ระหว่าง 180 - 200 องศา ความเร็วลม 3 - 10 น็อต ทิศทางคลื่นอยู่ระหว่าง 180 - 230 องศา ความสูงของคลื่น 0.1 - 0.7 เมตร คาบคลื่น 2 - 4 วินาที

บริเวณห่างฝั่งออกไป ทิศทางลมอยู่ระหว่าง 160 - 230 องศา ความเร็วลม 7 - 13 น็อต ทิศทางคลื่นอยู่ระหว่าง 170 - 240 องศา ความสูงของคลื่น 0.3 - 1.0 เมตร คาบคลื่น 3 - 5วินาที

3.4.3 ช่วงเปลี่ยนฤดู

ช่วงเปลี่ยนฤดูจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเป็นฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ คือช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน โดยทั่วไปคลื่นลมไม่รุนแรงมากนัก ลมจะเริ่มจากกันอ่าวแล้วเคลื่อนลงใต้ ทางใต้ ตลอดแนวชายฝั่งตะวันตกของอ่าวไทยมีคลื่นลมแรง

ทิศทางลมอยู่ระหว่าง 130 - 180 องศา ความเร็วลม 8 - 16 น็อต ทิศทางคลื่นอยู่ระหว่าง 140 - 190 องศา ความสูงของคลื่น 0.1 - 0.7 เมตร คาบคลื่น 2 - 4 วินาที

ทิศทางของคลื่นและลมมีผลต่อการกัดเซาะพังทลาย และแผ่นดินถล่มในบริเวณชายฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณหัวกรังและอ่าวมะค่า ซึ่งลมในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

3.6 กระแสน้ำ

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติหาดวนกรมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลเป็นระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร ดังนั้นกระแสน้ำจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสภาพพื้นที่ชายฝั่ง กล่าวคือทำหน้าที่ในการพัดพาตะกอนทรายบริเวณชายฝั่ง และมีส่วนในการทำให้เกิดการกัดเซาะบริเวณชายฝั่ง ในแต่ละฤดู กระแสน้ำที่ระดับผิวน้ำจะไหลในทิศทางที่แตกต่างกัน ดังนี้

- ช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ กระแสน้ำบางส่วนไหลกระจายไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 100 องศา
- ช่วงฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ กระแสน้ำบางส่วนไหลกระจายไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 35 องศา
- ส่วนในช่วงเปลี่ยนฤดูมรสุม กระแสน้ำบางส่วนจะไหลกระจายไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 35 องศา และทางตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 30 องศา โดยมีความแรงของกระแสน้ำใกล้เคียงกัน คืออยู่ระหว่าง 0.1 - 1.2 น็อต

ขณะน้ำลง กระแสน้ำส่วนใหญ่จะไหลในทิศทางเดียวกับกระแสน้ำในช่วงเปลี่ยนฤดูมรสุม คือกระจายอยู่ในทิศระหว่าง 100 - 160 องศา โดยช่วงฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ กระแสน้ำบางส่วนไหลกระจายไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 40 องศา ส่วนในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ กระแสน้ำบางส่วนไหลกระจายไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ 40 องศา และไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 70 องศา โดยมีความแรงของกระแสน้ำใกล้เคียงกัน คืออยู่ระหว่าง 0.4 - 1.4 น็อต

3.7 ระดับน้ำขึ้น - น้ำลง

การแปรผันของระดับน้ำทะเลของท้องทะเลบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดวนกร เกิดจากการเปลี่ยนทิศของลมหรือความกดของอากาศที่ทำให้การขึ้นลงของน้ำเป็นแบบน้ำเดี่ยว มีการขึ้น - ลง ของน้ำวันละ 1 ครั้ง มีน้ำลงเต็มที่ในเดือนกรกฎาคม ประมาณ 0.3 เมตร เหนือระดับน้ำลงต่ำสุด และน้ำขึ้นเต็มที่ในเดือนธันวาคม ประมาณ 2.8 เมตร เหนือระดับน้ำลงต่ำสุด เห็นได้ว่าในช่วงเวลาที่ต่างกัน ระดับน้ำลงต่ำสุด มีความแตกต่างกันถึง 2.5 เมตร ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตบางชนิดที่

อาศัยอยู่ในบริเวณชายฝั่ง ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อปัญหาทรัพยากรธรรมชาติบริเวณชายฝั่งทะเล

ระดับน้ำขึ้น - น้ำลง รวมทั้งกระแสน้ำขึ้น และกระแสน้ำลง ทำหน้าที่ในการพัดพาตะกอนในบริเวณใกล้ชายฝั่งตลอดจนบริเวณที่ได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้น - น้ำลง ในขณะที่ตะกอนถูกพัดพาขึ้น ก็จะทำให้เกิดการกัดเซาะพังทลายและการตกตะกอน ซึ่งมีผลต่อลักษณะของชายหาดด้วย⁵

3.8 อื่น ๆ

นอกจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับระบบนิเวศและการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ได้แก่ การระเหยของน้ำ และจำนวนวันที่มีเมฆ โดยสถิติค่าเฉลี่ยในรอบ 30 ปี ระหว่าง ปี พ.ศ.2514 - 2544 มีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.5 สถิติค่าเฉลี่ยการระเหยของน้ำ และจำนวนวันที่มีเมฆ โดยในรอบ 30 ปี

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
Evaporation (มม.)	139.0	132.9	155.7	173.2	163.9	138.5	144.4	134.0	130.7	120.9	137.6	151.9	1732.7
Cloudiness (วัน)	4.3	4.4	4.5	5.3	7.1	8.3	8.2	8.5	8.0	7.3	5.8	4.3	6.3

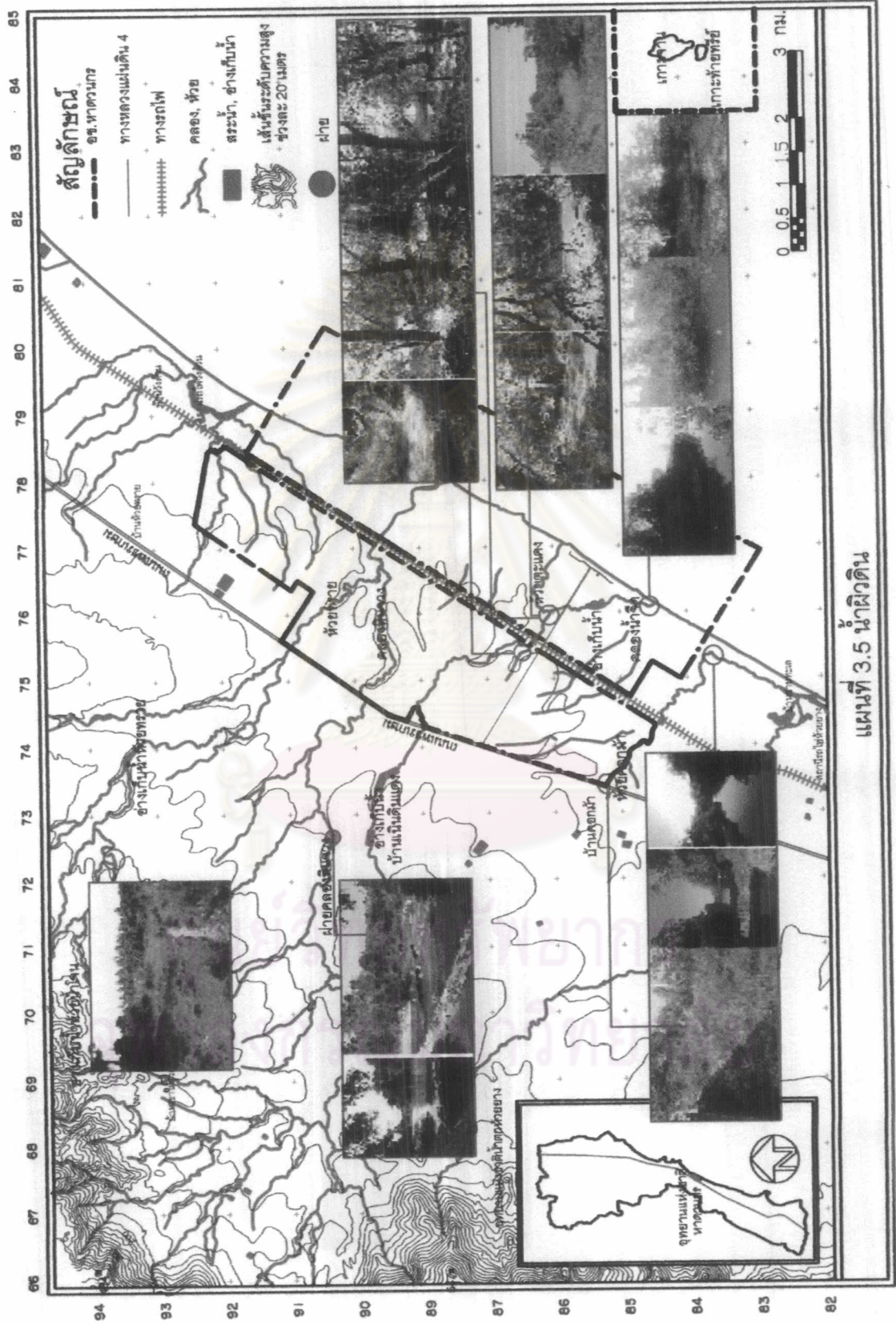
ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาประจวบคีรีขันธ์

4. ทรัพยากรน้ำ

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีแม่น้ำ ห้วย ลำธาร คลอง รวม 266 สาย แหล่งน้ำธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นสายสั้นๆ ที่เป็นอิสระจากกันและไหลลงสู่อ่าวไทย ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพต้นเขิน มีน้ำมากเฉพาะในช่วงฤดูฝน ในฤดูแล้งจะมีน้ำบ้างบางส่วน ซึ่งใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตรได้เพียงส่วนน้อย

พื้นที่บริเวณใกล้เคียง และพื้นที่บริเวณเหนือน้ำของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร คือ ต.ห้วยทราย อ.เมือง และ ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก แม้จะมีพื้นที่เกษตรกรรมและปศุสัตว์ รวม 4,973 ไร่ แต่ล้วนเป็นพืชซึ่งต้องการน้ำไม่มาก พืชที่ปลูกมากได้แก่ มะพร้าว สับปะรด และสนประดิพัทธ์ เนื่องจากลักษณะดินเก็บกักความชื้นได้ไม่ตึก ประกอบกับน้ำในลำน้ำต่างๆ แห่งในหน้าแล้ง จึงมีการสร้างสระน้ำ ฝายน้ำล้น และขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล เพื่อให้มีปริมาณน้ำพอเพียงที่จะใช้ได้ตลอดปี ปัจจุบันยังไม่พบปัญหาการขาดแคลนน้ำ เพราะมีจำนวนประชากรไม่มาก มีความหนาแน่นน้อย มีการกักเก็บน้ำในปริมาณที่พอเพียง โดยไม่มีผลกระทบต่อพื้นที่ซึ่งอยู่ปลายน้ำ

⁵ Bird, Eric. *Coastal geomorphology : an introduction* (New York : Wiley, 2000), p 117.

4.1 น้ำผิวดิน

แหล่งน้ำผิวดินหลักของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ได้แก่ คลองหินจวงซึ่งเป็นลำน้ำหลักไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่, ห้วยตะแคง อ่างเก็บน้ำและคลองน้ำจืด, ห้วยคอกม้า นอกจากนี้มีร่องน้ำย่อย และแอ่งน้ำขังชั่วคราวขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไป ไม่มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ มีเพียงอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กสำหรับการอุปโภค โดยสร้างคันเขื่อนดินปิดกั้นคลองน้ำจืดเพื่อเก็บกักน้ำ (ดูแผนที่ 3.5)

4.1.1 คลองหินจวง

คลองหินจวงเกิดจากลำห้วยหลายสายในพื้นที่ภูเขาไหลมารวมกันในบริเวณบ้านคลองหินจวง ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ความกว้างประมาณ 15 - 40 ม. ความลึกในฤดูฝน 3 ม. ส่วนฤดูแล้งน้ำลึกประมาณ 0.30 - 0.50 ม. น้ำใสและจืด

ในช่วงที่คลองหินจวงไหลผ่านบ้านสองกะลอน ไม่มีการใช้น้ำเพื่ออุปโภค แต่ใช้ในการเพาะปลูกประมาณ 60 ไร่ ส่วนช่วงที่ผ่านบ้านคลองหินจวง มีการใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค 158 ครัวเรือน ใช้ในการเพาะปลูกพื้นที่ประมาณ 1,000 ไร่ และใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์ 19 ครัวเรือน ในช่วงที่ผ่านบ้านคลองหินจวงนี้ มีการกั้นเป็นฝายน้ำล้น สันฝายกว้าง 2 ม. สูง 2.5 ม.

คลองหินจวงผ่านเข้าพื้นที่อุทยานฯ ตั้งแต่ช่วงถนนเพชรเกษม-หาดวนกร ทำหน้าที่บอกร่องแนวเขตระหว่างป่าวังดวนและป่าห้วยยาง มีความกว้างประมาณ 6-10 เมตร บริเวณปากคลองซึ่งเชื่อมต่อกับทะเลมีลักษณะผายออก น้ำเต็มเป็นแอ่งกว้าง

ในหน้าแล้ง ระดับน้ำในคลองหินจวงไม่แห้งสนิท ส่วนในฤดูฝนกระแสน้ำแรงมาก น้ำขุ่น มีตะกอนปะปน ท้องคลองเป็นทรายและตะกอนดินซึ่งถูกน้ำพัดพามา บางช่วงตื้นเขินเป็นเกาะขนาดเล็ก ผนังคลองมีความลาดชันสูงมาก ความสูงจากระดับตลิ่งถึงระดับผิวน้ำในช่วงหน้าแล้งประมาณ 2 ม. ในฤดูฝนระดับน้ำสูงมาก ท่วมตลิ่งในบริเวณใกล้ปากคลอง

สองฟากคลองมีต้นไม้ขึ้นตลอดแนว ส่วนใหญ่เป็นพืชที่พบได้ในป่าดิบแล้ง เช่น มะค่าแต้ กูด ขนุน พบไม้ใหญ่ซึ่งเป็นป่าดั้งเดิมกระจายอยู่ห่างๆ ต้นไม้ที่ครอบคลุมพื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นเบญจพรรณ ซึ่งเป็นป่ารุ่นที่สอง และมีขนาดยังไม่ใหญ่นัก มีเถาวัลย์พันเกี่ยวอยู่ทั่วไป ตลอดแนวคลองมีร่องน้ำขนาดเล็กไหลลงสู่คลองเป็นระยะๆ ซึ่งมีทั้งร่องน้ำที่มีน้ำขัง ร่องน้ำแห้ง และทางไหลของน้ำ (Flood way) บริเวณตลิ่งริมคลองนี้พบรอยเท้าสัตว์ขนาดเล็กหลายชนิด

* ป่ารุ่นสอง หมายถึง ป่าที่ขึ้นใหม่ทั้งจากการปลูก และการเติบโตตามธรรมชาติในบริเวณที่ป่าดั้งเดิมถูกทำลายหรือเสื่อมสภาพไปเนื่องจากสิ่งรบกวนต่างๆ เช่น การทำไม้ ไฟป่า ภัยจากแมลง เป็นต้น

ปัจจุบันไม่มีการนำน้ำจากคลองหินจวงไปใช้เพื่ออุปโภคบริโภค เนื่องจากมีระดับและปริมาณน้ำที่ไม่สม่ำเสมอ ระดับน้ำในแต่ละฤดูมีความแตกต่างกันมาก ประกอบกับความแรงของกระแสน้ำรุนแรงในหน้าน้ำ

4.1.2 ห้วยตะแคง

มีต้นน้ำอยู่ในบริเวณเขาชีค่าง บ้านเนินดินแดง ในพื้นที่ต้นน้ำมีการสร้างฝายน้ำล้นเพื่อกักเก็บน้ำ 2 แห่ง ลักษณะท้องคลองเป็นรูปตัว U กว้าง และไม่ลึกนัก ผนังคลองมีความลาดชันต่ำ ผ่านเข้าพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรตั้งแต่ช่วงถนนเพชรเกษม - หาดวนกร ในแนวผ่านจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือลงสู่ตะวันออกเฉียงใต้ เป็นระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร มีความกว้างประมาณ 4 - 10 เมตร ไหลมาบรรจบกับคลองน้ำจืดบริเวณใกล้ทางรถไฟฝั่งตะวันตก

กระแสน้ำในห้วยตะแคงไม่แรงนัก น้ำมีตะกอนปะปนเป็นสีน้ำตาลขุ่น ท้องคลองเป็นทรายและตะกอนดินซึ่งถูกน้ำพัดพามา บางช่วงตื้นเขินมีพืชปกคลุม และถูกทับถมด้วยเศษใบไม้และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีต้นไม้ขึ้นค่อนข้างหนาแน่นตลอดสองข้างแนวคลอง

4.1.3 อ่างเก็บน้ำและคลองน้ำจืด

คลองน้ำจืดมีต้นกำเนิดจากอ่างเก็บกักน้ำซึ่งจัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำระดับประเทศ อยู่ในร่องน้ำที่แตกมาจากห้วยตะแคง ในแนวผ่านจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือลงสู่ตะวันออกเฉียงใต้ของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร เนื่องจากบริเวณด้านใต้ของถนนภายในอุทยานฯ ซึ่งคลองไหลผ่าน มีพื้นที่เป็นแอ่งรับน้ำฝนอยู่ใกล้เคียงกันหลายแอ่ง จึงกันฝายเป็นอ่างเก็บกักน้ำเพื่อนำน้ำไปใช้เพื่ออุปโภคภายในพื้นที่ ควบคุมระดับน้ำของอ่างโดยใช้ประตูอ่าง น้ำที่ล้นจะล้นออกไปยังคลองน้ำจืด ดังนั้นความรุนแรงของกระแสน้ำในคลองน้ำจืดจึงไม่มากเท่าคลองหินจวง

ท้องคลองน้ำจืดเป็นทรายและตะกอนดินซึ่งถูกน้ำพัดพามา บริเวณปากคลองมีน้ำเต็ม น้ำในบริเวณนี้เป็นน้ำเค็มและน้ำกร่อย ระดับความเค็มเปลี่ยนแปลงตามปริมาณน้ำจืด สัตว์น้ำในบริเวณนี้สามารถปรับตัวตามน้ำได้ดี สองข้างคลองมีต้นโกงกางขึ้นเบาบาง

บริเวณปากคลอง พื้นที่ริมคลองฝั่งตะวันตก มีลักษณะเป็นเลนลาด ถัดไปเป็นสันทราย ซึ่งเป็นแปลงปลูกต้นสนทะเล ยาวตลอดแนวจนไปถึงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ส่วนพื้นที่ริมคลองฝั่งตะวันออก ด้านทะเลมีตลิ่งที่ตัดชัน เป็นสันทรายซึ่งปกคลุมด้วยพืชคลุมดิน ปัจจุบันมีการปลูกต้นไม้เพิ่มเติมเพื่อช่วยในการยึดหน้าดิน

4.1.4 ห้วยคอกม้า

ห้วยคอกม้าเป็นลำห้วยน้ำจืด มีจุดเริ่มจากบ้านคอกม้า ซึ่งอยู่ด้านทิศตะวันตกของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร มีความกว้างประมาณ 10 เมตร ความลึกประมาณ 3 เมตร ระดับน้ำในฤดูฝน

ประมาณ 3 เมตร ส่วนในฤดูแล้งระดับน้ำลึกประมาณ 0.30 เมตร สภาพน้ำใสและจัด ตลิ่งไม่ชัน นักท่องเที่ยวคล่องเป็นทรายผสมหิน

ลำห้วยช่วงที่ผ่านบ้านคอกม้า มีการใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค 20 ครัวเรือน ใช้ในการเพาะปลูก 350 ไร่ และใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์ 8 ครัวเรือน ห้วยคอกม้าไหลผ่านด้านทิศใต้ของอุทยานหาดวนกรเป็นระยะทางสั้นๆ แล้วลัดเลาะไปตามแนวเขตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และไปรวมกับคลองอีกหลายสายก่อนจะออกสู่ทะเลบริเวณบ้านชายทะเล ช่วงใกล้ปากคลองเป็นน้ำกร่อยเนื่องจากน้ำจัดและน้ำทะเลผสมกัน

4.2 การไหลของน้ำผิวดิน การระบายน้ำ และการเก็บกักน้ำ

เนื่องจากสภาพพื้นผิวโดยทั่วไปของอุทยานแห่งชาติหาดวนกรเป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และเป็นชายหาด มีความลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออก ดังนั้นทิศทางการไหลของน้ำจึงไหลจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออกเช่นกัน ในบางพื้นที่อาจไหลเฉียงไปในแนวทิศเหนือหรือใต้ตามลักษณะภูมิประเทศ โดยทิศทางการระบายน้ำของพื้นที่ จะไหลไปตามผิวพื้นก่อนลงสู่แหล่งน้ำ และเนื่องจากพื้นที่เต็มไปด้วยเนินขนาดเล็ก จึงมีน้ำขังอยู่ตามแอ่งระหว่างเนินเป็นช่วงระยะเวลานั้นๆ

4.3 คุณลักษณะและคุณภาพของน้ำ

จากการสำรวจเพื่อตรวจวัดคุณภาพน้ำในอุทยานแห่งชาติหาดวนกร จากแหล่งน้ำผิวดิน 4 แห่ง⁶ พบว่าคุณลักษณะของน้ำผิวดินที่สุ่มเก็บตัวอย่างและตรวจวัดคุณภาพในด้านต่างๆ เช่น ความเป็นกรด/ด่าง (pH) อุณหภูมิ ความขุ่น ลักษณะทางกายภาพ องค์ประกอบทางเคมี อยู่ในระดับที่ปลอดภัยและเหมาะสมทั้งต่อการนำไปอุปโภคบริโภค และต่อสัตว์น้ำ ไม่มีสารพิษเจือปน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁶ บริษัท โมดัส คอนซัลแทนส์ จำกัด, รายงานความก้าวหน้า (Progress Report) โครงการจัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, (กรุงเทพฯ: ม.ป., 2545), หน้า 2-24 - 2-30. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

4.4 น้ำบาดาล

4.4.1 ชั้นน้ำบาดาล

ในลักษณะทางอุทกธรณีวิทยา หินให้น้ำแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ตะกอนหินร่วน (Unconsolidated Rocks) และหินแข็ง (Consolidated Rocks) สำหรับพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรจัดอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีลักษณะทางอุทกธรณีวิทยาเป็นแหล่งน้ำบาดาลในตะกอนหินร่วน

แหล่งน้ำบาดาลในตะกอนหินร่วนประกอบด้วยตะกอนจำพวกกรวด หทราย หทรายแป้ง เศษหิน และดินเหนียว ซึ่งยังไม่สมานหรือจับตัวกัน สามารถจำแนกหน่วยหินทางอุทกธรณีวิทยา (Hydrogeological Units) หรือ ชั้นน้ำบาดาล (Aquifer) ได้เป็น 2 หน่วย ได้แก่

1) ชั้นน้ำทรายชายหาด (Beach Sand Aquifer ; Qbs)

ประกอบด้วยตะกอนทรายชายหาด ซึ่งเกิดจากการสะสมตัวของทรายที่ถูกพัดพามาสะสมโดยคลื่นลมทะเล แผ่ขยายตัวเป็นแนวแคบ ขนานชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันออก ระดับน้ำบาดาลขึ้นอยู่กับฤดูกาล คือในฤดูฝนน้ำบาดาลอยู่ใกล้ผิวดิน ส่วนฤดูแล้งน้ำบาดาลอยู่ลึกลงไปจากผิวดิน

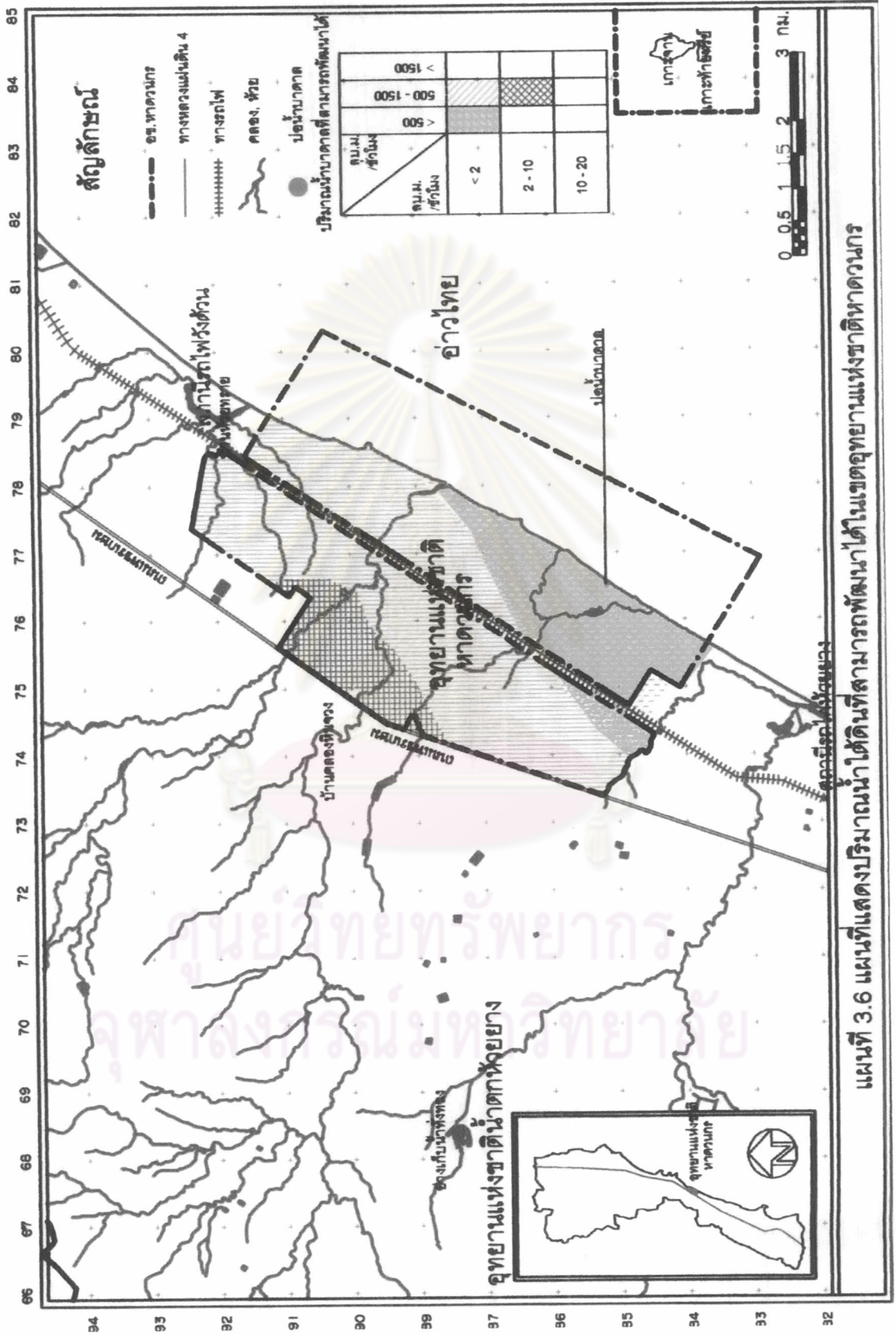
บริเวณบ้านหาดวนกร ซึ่งเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร มีปริมาณการให้น้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 2 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง มีความลึกของชั้นน้ำประมาณ 5 - 8 เมตร ระดับน้ำบาดาลลึก 1 - 2 เมตร คุณภาพชั้นน้ำบาดาลอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตามพบว่ามีปริมาณฟลูออไรด์สูงเกินกว่าค่ามาตรฐาน คือ มีค่าเกินกว่า 1.5 มิลลิกรัม/ลิตร และมีปริมาณเหล็กสูงเกินกว่ามาตรฐาน มีค่าโดยทั่วไปอยู่ในช่วง 1 - 10 มิลลิกรัม/ลิตร⁷

2) ชั้นน้ำที่ราบลุ่มน้ำหลากและตะกอนเศษหินเชิงเขา (Flood Plain Deposit and Colluvial Sediments Aquifer; Qfd)

เป็นตะกอนที่เกิดจาก ก) การพัดพาของทางน้ำ เช่น กรวด หทราย และดินเหนียว วางตัวเป็นชั้นสลับกัน เม็ดตะกอนมีความกลมมนสูง และ ข) ชั้นตะกอนที่ผุพังจากภูเขาที่อยู่ข้างเคียง จำพวกกรวด หทราย เศษหิน และดินเหนียว ซึ่งมีความคมและเหลี่ยมสูง แผ่ขยายตัวเป็นแนวยาว ขนานชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันออก โดยทั่วไปมีความลึกของชั้นน้ำประมาณ 20 - 40 เมตร ให้น้ำในเกณฑ์ 2 - 10 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง บางแห่งอาจให้สูงกว่า 20 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง

⁷ ลักษณะทางอุทกธรณีวิทยา คือ ลักษณะทางธรณีวิทยาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการเกิด การแผ่กระจายตัว การไหลของน้ำบาดาล คุณภาพน้ำบาดาล ส่วนประกอบของหิน โครงสร้างทางธรณีวิทยาต่างๆ และอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางธรณีวิทยา ซึ่งเป็นตัวกำหนดคุณสมบัติของหินเกี่ยวกับการเป็นแหล่งกักเก็บน้ำบาดาล

⁷ กองน้ำบาดาล กรมทรัพยากรธรณี. "เอกสารสำหรับประชาชน ฉบับที่ กน 23/2544 : คู่มือการให้แผนที่น้ำบาดาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์" (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่) หน้า 49.

บริเวณบ้านห้วยทราย พบว่ามีปริมาณการให้น้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 2 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง มีความลึกของชั้นน้ำประมาณ 15 - 30 เมตร ระดับน้ำบาดาลลึก 2 - 5 เมตร คุณภาพชั้นน้ำบาดาลอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงไม่ดี และมีปริมาณความกระด้างมีค่าสูงกว่ามาตรฐาน คือ สูงเกินกว่า 500 มิลลิกรัม/ลิตร⁸

4.4.2 ปริมาณน้ำใต้ดินที่สามารถพัฒนาได้

จากแผนที่แสดงปริมาณน้ำใต้ดินที่สามารถพัฒนาได้ ในเขตอุทยานแห่งชาติหาดวนกร (ดูแผนที่ 3.6) แสดงให้เห็นว่าปริมาณน้ำใต้ดินในเขตพื้นที่อุทยานฯ แบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ

- บริเวณซึ่งมีปริมาณน้ำใต้ดินน้อยกว่า 500 ลูกบาศก์เมตร และสามารถพัฒนาได้น้อยกว่า 2 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง
- บริเวณซึ่งมีปริมาณน้ำใต้ดินระหว่าง 500-1,500 ลูกบาศก์เมตร และสามารถพัฒนาได้ 2-10 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง
- บริเวณซึ่งมีปริมาณน้ำใต้ดินมากกว่า 1,500 ลูกบาศก์เมตร และสามารถพัฒนาได้ 10-20 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง

เนื่องจากน้ำใต้ดินและน้ำผิวดินมีความสัมพันธ์กัน สามารถถ่ายเทสู่กันและกันได้ ดังนั้น ปริมาณน้ำใต้ดินจึงเป็นส่วนหนึ่งในการให้ความชุ่มชื้นในดิน อีกทั้งพืชยังสามารถนำน้ำใต้ดินมาใช้ได้ด้วย

4.5 ปัญหาทรัพยากรน้ำ

4.5.1 ความสามารถในการกักเก็บน้ำของพื้นที่

พื้นที่โดยทั่วไปมีความสามารถในการกักเก็บน้ำของตามธรรมชาติต่ำ เนื่องจาก ดินที่ปกคลุมพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทราย ซึ่งมีความสามารถในการดูดซับและอุ้มน้ำต่ำถึงต่ำมาก ระบายน้ำได้รวดเร็ว และยังมีคุณสมบัติตามธรรมชาติต่ำ ซึ่งส่งผลต่อการเจริญเติบโตและความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า

4.5.2 การกัดเซาะพังทลายและการตกตะกอน

การกัดเซาะพังทลายและการตกตะกอนที่เกิดขึ้นในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร (ดูแผนที่ 3.7) แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1) แหล่งน้ำจืด : มีสาเหตุหลักจากการกระทำของกระแสน้ำในช่วงฤดูฝน และประกอบกับพื้นที่เกือบทั้งหมดของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ปกคลุมด้วยดินในหน่วยที่ดินที่ 43 ซึ่งมีคุณ

⁸ เรืองเดี๋ยวนั้น, หน้า 41.

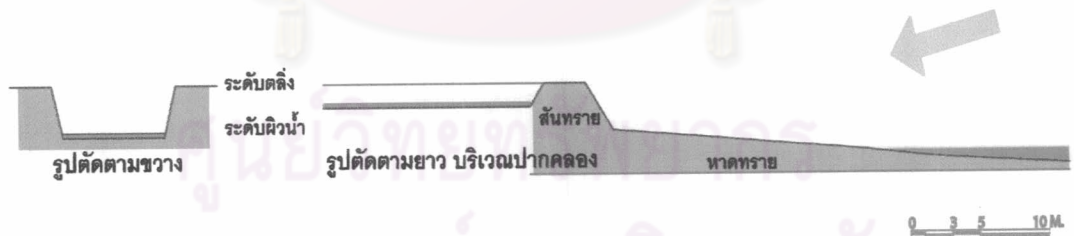
สมบัติเป็นดินทรายจัดถึงดินทรายปนดินร่วน ที่ถูกชะล้างหน้าดิน และถูกพัดพาได้ง่าย ประกอบกับ ปริมาณการกัดเซาะซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของลำน้ำด้วย เช่น

- คลองหินจวง : เนื่องจากกระแสน้ำที่รุนแรงในหน้าน้ำ ทำให้มีการกัดเซาะตลิ่ง เป็นอย่างมาก ผังคลองถูกน้ำกัดเซาะเพิ่มขึ้นทุกปี ไม่ไกลฝั่งบางส่วนของ กระแสน้ำกัดเซาะจนลึกลงไปในคลอง บางส่วนที่ยังอยู่ได้เนื่องจากมีรากยึด ดินไว้
- คลองน้ำจืด และห้วยตะแคง มีการกัดเซาะไม่มากนัก เนื่องจากกระแสน้ำไม่ รุนแรง และมีตลิ่งที่ไม่ลึกลง ท้องคลองค่อนข้างลาด

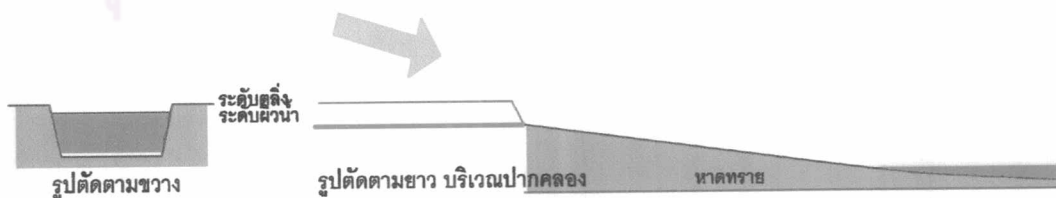
จากการศึกษาพบว่าบริเวณริมลำน้ำต่างๆ มีการกัดเซาะเพิ่มขึ้นทุกปี ความกว้างของลำ น้ำเพิ่มขึ้น แต่ก็มีตะกอนดิน ทราย ทับถมบริเวณลำน้ำ เกิดเป็นเกาะขนาดเล็กด้วยเช่นกัน

ส่วนบริเวณปากลำน้ำซึ่งติดต่อกับชายฝั่งทะเล มีสภาพเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล กล่าวคือ ในฤดูแล้ง ทรายถูกพัดจากทะเลเข้าหาฝั่ง และกองทับถมอยู่บริเวณปากคลองในลักษณะสันทราย ส่วนหน้าน้ำซึ่งน้ำไหลจากภูเขา มีปริมาณน้ำมาก และกระแสน้ำถูกพัดพาด้วยความเร็ว จะพัดพา เอาเอาทรายและตะกอนรวมทั้งสันทรายไหลออกสู่ทะเล สันทรายจึงหายไป

อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พบว่าบริเวณปากคลองน้ำจืด มีปริมาณทรายที่ ถูกพัดพาจากทะเลและทับถมเป็นสันทราย มากกว่าที่ถูกพัดพาจากลำน้ำสู่ทะเล เนื่องจากกระแ ส่น้ำที่ไหลจากต้นน้ำมีปริมาณน้อยและไม่แรงนัก ดังนั้นปากคลองจึงไม่เปิดเต็มที่ ซึ่งอาจมีผลต่อ สภาพป่าชายเลนในบริเวณนั้นต่อไปได้

ภาพที่ 3.5 รูปตัดบริเวณปากคลอง/ห้วย ซึ่งต่อเนื่องกับทะเลแสดงระดับน้ำและสันทรายในฤดูแล้ง

ภาพที่ 3.6 รูปตัดบริเวณปากคลอง/ห้วย แสดงระดับน้ำและสันทรายในฤดูฝน

2) การกัดเซาะ และการทับถมของตะกอนในบริเวณชายฝั่ง

ชายฝั่งอุทยานแห่งชาติหาดวนกร ตั้งแต่บริเวณอ่าวมะค่าจนถึงหาดวนกร ระยะทางรวม 4.5 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นหาดทรายและหน้าผา มีการกัดเซาะปานกลาง คือน้อยกว่า 5 เมตรปี⁹ การกัดเซาะนี้เกิดจากสาเหตุตามธรรมชาติ ได้แก่ กระแสนลม แรงกระทำจากกระแสน้ำ การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล คลื่นลมรุนแรงผิดปกติ กระแสน้ำมีการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ ทิศทางของคลื่นเปลี่ยนแปลง และปริมาณฝนตกที่มากกว่าปกติ

หาดทรายบริเวณหาดวนกรไม่ประสบปัญหาการกัดเซาะ เนื่องจากการพัดพาของกระแสน้ำในแต่ละฤดูมรสุมมีความสมดุลกัน แต่บริเวณหัวกรัง ที่ยื่นไปในทะเลบางแห่งพบว่าได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะทั้งจากลมและคลื่น ในช่วงรอยต่อฤดูลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้กับฤดูลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งอยู่ในช่วงปลายฤดูฝนต่อต้นฤดูหนาว ดินและทรายอุ้มน้ำไว้จนอึดตัว มีน้ำหนักมาก เมื่อถูกปะทะด้วยคลื่นและลมแรงจัด จึงถล่มลงมาทุกปี โดยเฉพาะบริเวณอ่าวมะค่า ร่องรอยการกัดเซาะสามารถเห็นได้ชัดเจนในช่วงฤดูร้อน ซึ่งระดับน้ำลดลงจากฤดูอื่น ๆ มาก จะเห็นได้ว่าบริเวณฐานของหัวกรังถูกกระแสน้ำกัดเซาะจนเว้าแหว่งเข้าไป ดินและหินที่ถูกกัดเซาะไหลลงมาจะกองกระจายอยู่รอบๆ และกลายเป็นที่เกาะอาศัยของหอยชนิดต่างๆ ปัจจุบันพื้นที่บางส่วนยังไม่ไหลลงมาเนื่องจากมีรากของต้นไม้ยึดเกาะเอาไว้ อย่างไรก็ตามในบางพื้นที่เมื่อถูกกัดเซาะจนถึงที่สุด ก็จะถล่มลงมาทั้งส่วนที่เป็นพื้นดินและต้นไม้ด้วย

ภาพที่ 3.7 การกัดเซาะบริเวณกรัง 3 เกิดเป็นแนวเว้าทะเลซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนในช่วงฤดูร้อน การกัดเซาะยังทำให้เกิดแผ่นดินถล่ม เนื่องจากรากของต้นไม้ไม่สามารถยึดดินไว้ได้

ในปัจจุบัน พื้นที่ที่เกิดการชะล้างพังทลาย และมีการใช้งานอยู่มี 3 พื้นที่ ได้แก่ 1) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ เส้นทางที่ 3 ช่วงเลียบบคลองหินจวง 2) เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เส้นทางที่ 2

⁹ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, n.d. ตารางข้อมูลการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งรายจังหวัดด้านอ่าวไทย(online).

และ 3 ช่วงเลียบชายฝั่งทะเล และจุดชมวิบริเวณกรัง 3 3) จุดชมวิวอ่าวมะค่า โดยทั้ง 3 พื้นที่นี้ บริเวณจุดชมวิวกรัง 3 เป็นจุดที่มีการใช้งานมากที่สุด เนื่องจากอยู่ใกล้กับเขตบริการนักท่องเที่ยว

5. ทรัพยากรป่าไม้

5.1 สังคมพืช

พื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรประกอบด้วยป่าดั้งเดิม 2 ป่า คือ ป่าวังด้วนซึ่งอยู่ฝั่งเหนือของคลองหินจวง และป่าห้วยยางซึ่งอยู่ฝั่งใต้ของคลองหินจวง เดิมสภาพสังคมป่าเป็นป่าดิบแล้ง มีต้นไม้ขึ้นหนาแน่น เมื่อมีการขยายที่ดินทำกินของราษฎร สภาพป่าจึงเปลี่ยนไปเป็นป่าเสื่อมโทรม และได้มีการประกาศเป็นพื้นที่ป่าสงวน ซึ่งต่อมาได้มีการจัดตั้งเป็นสวนป่า ดังนั้นจึงเป็นสังคมพืชป่าปลูกที่ได้ผ่านกระบวนการทดแทนทางธรรมชาติ (succession) พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยสังคมพืชประเภทป่าเบญจพรรณ นอกจากนี้ยังมีป่าดิบแล้ง ป่าชายหาด และป่าชายเลนเป็นบริเวณเล็กๆ ตามสภาพพื้นที่อีกด้วย รวมมีพันธุ์พืชทั้งสิ้น 151 ชนิด (ดูภาคผนวก 1)

5.1.1 ป่าเบญจพรรณ

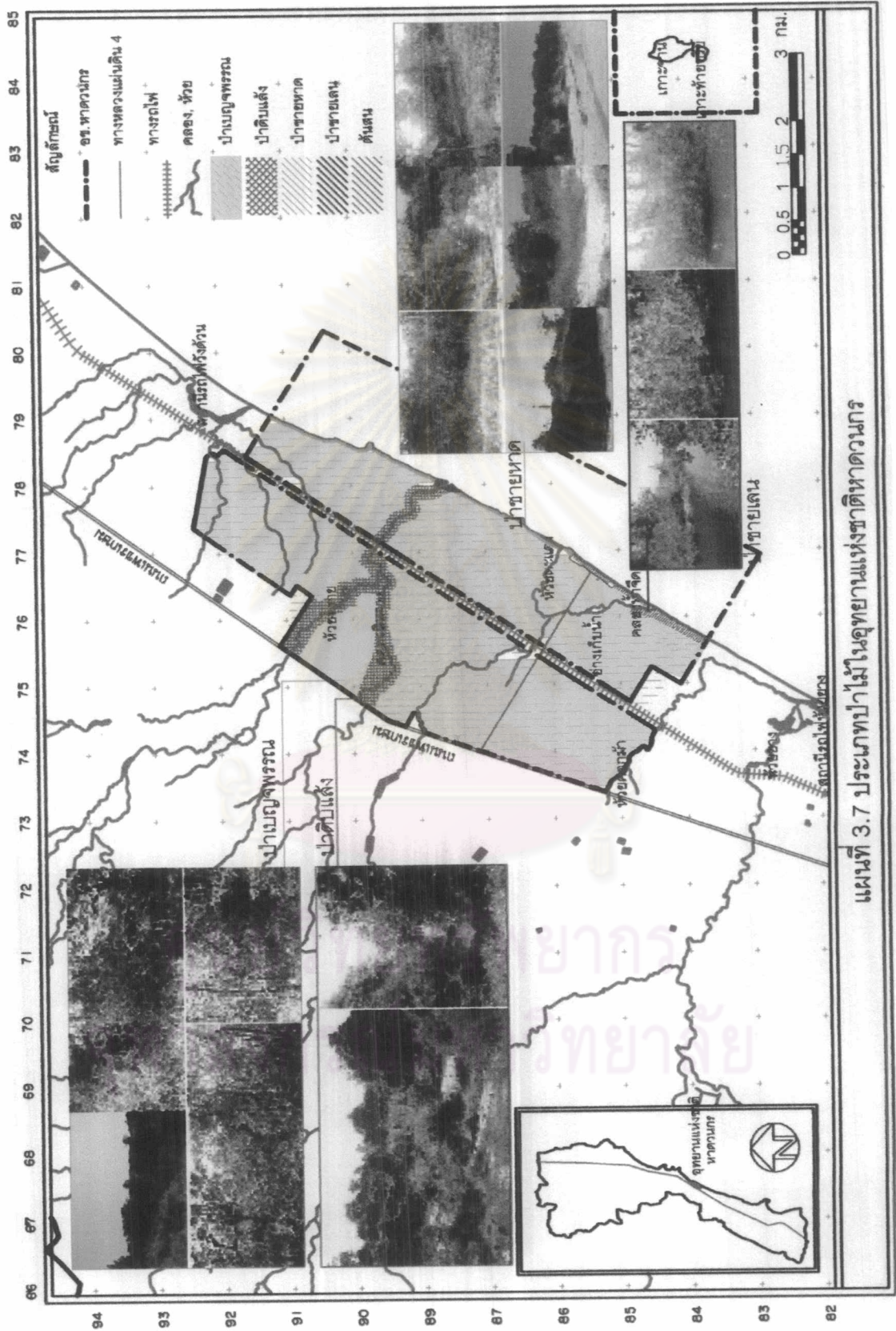
เนื่องจากป่ารุ่นแรกลดน้อยและเสื่อมสภาพลง จึงได้มีการปลูกป่าทดแทนโดยปลูกเป็นป่าเบญจพรรณผสมผสานกับแปลงทดลองพันธุ์ไม้ เช่น สะเดาไทย สัก สนทะเล ยูคาลิปตัส ลักษณะทั่วไปเป็นป่าโปร่ง พื้นที่ป่าไม้ไม่ทึบนัก แสงแดดสามารถส่องถึงพื้นได้ สังคมพืชพื้นล่างของป่าประกอบด้วยพืชประหลาดมีหนามและเถาวัลย์ปกคลุมอย่างหนาแน่น ปัจจุบันพื้นที่เกือบทั้งหมดของอุทยานแห่งชาติหาดวนกรปกคลุมด้วยป่าชนิดนี้ โดยมีไม้ตะแบกเป็นไม้เด่น พันธุ์ไม้ที่พบได้ทั่วไป เช่น ตะแบกนา สะเดา นนทรี ติ้ว ขันทองพยาบาท ข่อย เปล้าหลวง เป็นต้น

5.1.2 ป่าดิบแล้ง

ป่าดิบแล้งเป็นป่าดั้งเดิมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร ปัจจุบันยังสามารถพบพันธุ์พืชซึ่งอยู่ในกลุ่มป่าดิบแล้งได้ในบริเวณริมคลองหินจวง เช่น มะค่าแต้ เกด ตะแบก, ขันทองพยาบาท เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะเป็นต้นไม้ตั้งแต่ป่าดั้งเดิมรุ่นแรก แต่ต้นไม้เหล่านี้มีขนาดกลางเท่านั้น เนื่องจากคุณสมบัติของดินไม่เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตนัก

5.1.3 ป่าชายหาด

ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรมีแนวป่าชายหาดตลอดแนวความยาวของพื้นที่ชายฝั่งทะเล ยกเว้นเพียงบริเวณพื้นที่สำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีการปลูกต้นสนทะเลและสนประดิพัทธ์เป็นแนวยาว และปรับพื้นที่ให้โปร่ง รวมทั้งมีแปลงปลูกต้นสนทะเลบริเวณตั้งแต่คลองน้ำจืดไปจนถึงเขตด้านทิศใต้ของอุทยานฯ ด้วย

พรรณไม้ที่พบได้ทั่วไปในบริเวณป่าชายหาดได้แก่ สนทะเล ผักบุ้งทะเล หญ้าลอยลม ถั่ว คล้า รักทะเล กระทิง โพทะเล หูกวาง สวาด เป็นต้น

5.1.4 ป่าชายเลน

ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรมีป่าชายเลนตามสภาพพื้นที่ เป็นระยะทางสั้นๆ และมีขนาดเล็ก มีระยะลึกจากบริเวณปากคลองไม่มากนัก ได้แก่ บริเวณปากคลองน้ำจืด คลองหินจวง และลำห้วยขนาดเล็กที่ต่อเนื่องกับบริเวณชายหาด พรรณไม้ที่พบมาก ได้แก่ โกงกาง และแสม

5.1.5 พื้นที่ซึ่งเคยเป็นแปลงทดลองพันธุ์ไม้

ในเวลาที่พื้นที่บริเวณนี้ยังเป็นสวนป่า มีการปลูกพืชชนิดต่างๆ เป็นแปลง เพื่อศึกษาชนิดพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น สัก สนประดิพัทธ์ ตะแบก สะเดาไทย พะยอม เป็นต้น พบว่าพืชที่ขึ้นได้ดีในพื้นที่ เติบโตเร็ว ทนทานต่อสภาพดินและอากาศ ช่วยให้พื้นที่บริเวณนั้นมีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้นโดยใช้ระยะเวลาไม่นานนัก และเพิ่มความขึ้นแก่พื้นที่มากที่สุดคือต้นสะเดาไทย¹⁰

5.2 การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดวนกร

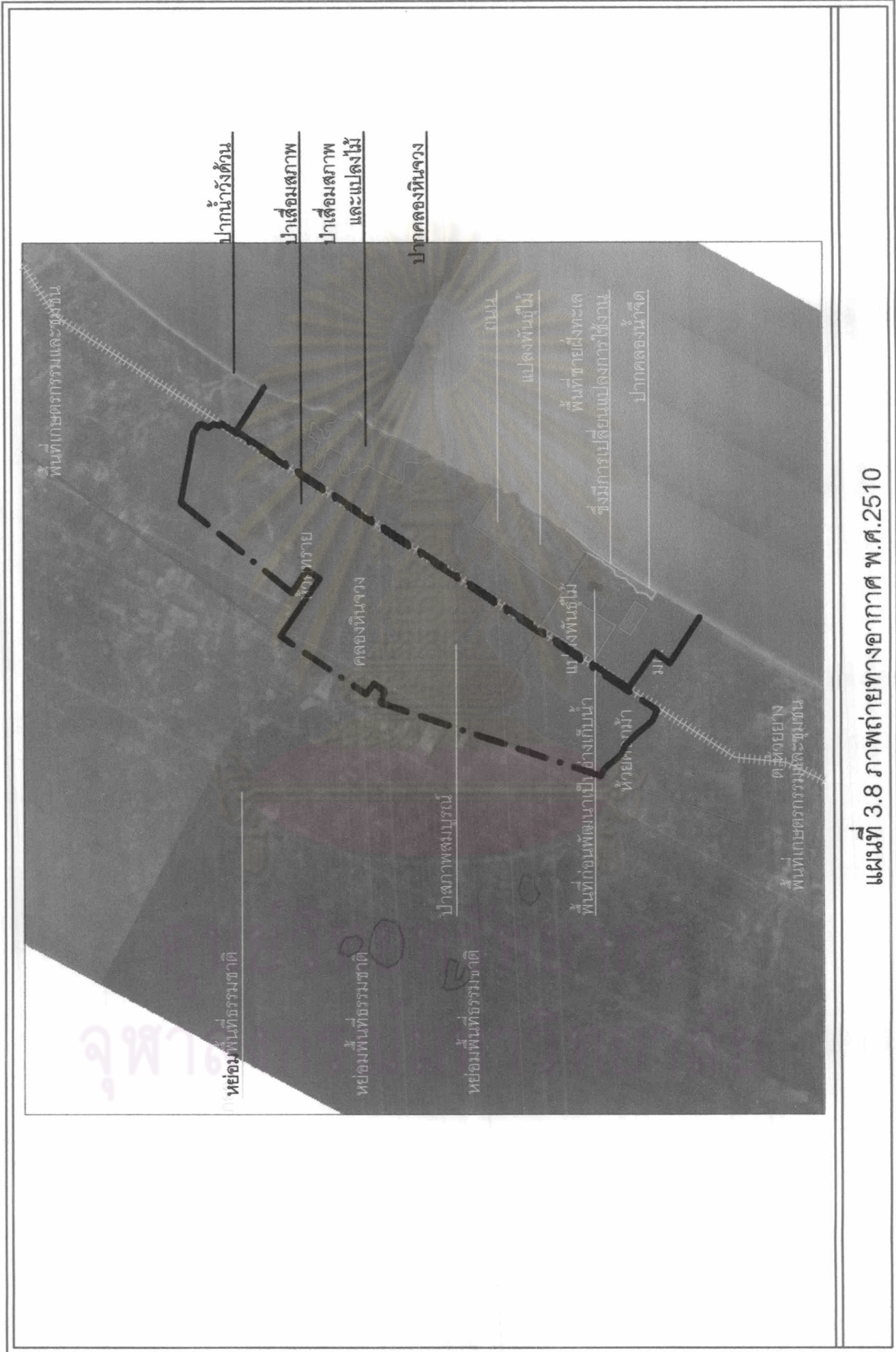
จากภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ.2510 เห็นได้ว่าพื้นที่บริเวณนี้ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนวังด้วน - ห้วยยาง ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติหาดวนกรนั้น ผืนป่าตอนบนของป่าวังด้วน ซึ่งอยู่ด้านเหนือของคลองหินจวง มีร่องรอยของการถูกบุกรุกทำลาย ป่ามีความหนาแน่นน้อย กระจ่ายอยู่เป็นหย่อมๆ ส่วนป่าห้วยยางซึ่งอยู่ด้านทิศใต้ของคลองหินจวง มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ และมีความหนาแน่นมากกว่า และมีการปรับพื้นที่บางส่วนเพื่อทำเป็นแปลงทดลอง ปลูกสวนป่า

พื้นที่โดยรอบป่าวังด้วน - ห้วยยาง เป็นพื้นที่เกษตรกรรม สลับกันพื้นที่ป่าเป็นหย่อมๆ (Patch) ยังสามารถมีการเชื่อมต่อ (connectivity) กับป่าบริเวณที่อกเขาได้ ชุมชนมีความหนาแน่นน้อยมาก ชุมชนที่มีความหนาแน่นมากที่สุดได้แก่ บ้านห้วยยาง ซึ่งอยู่ด้านทิศใต้

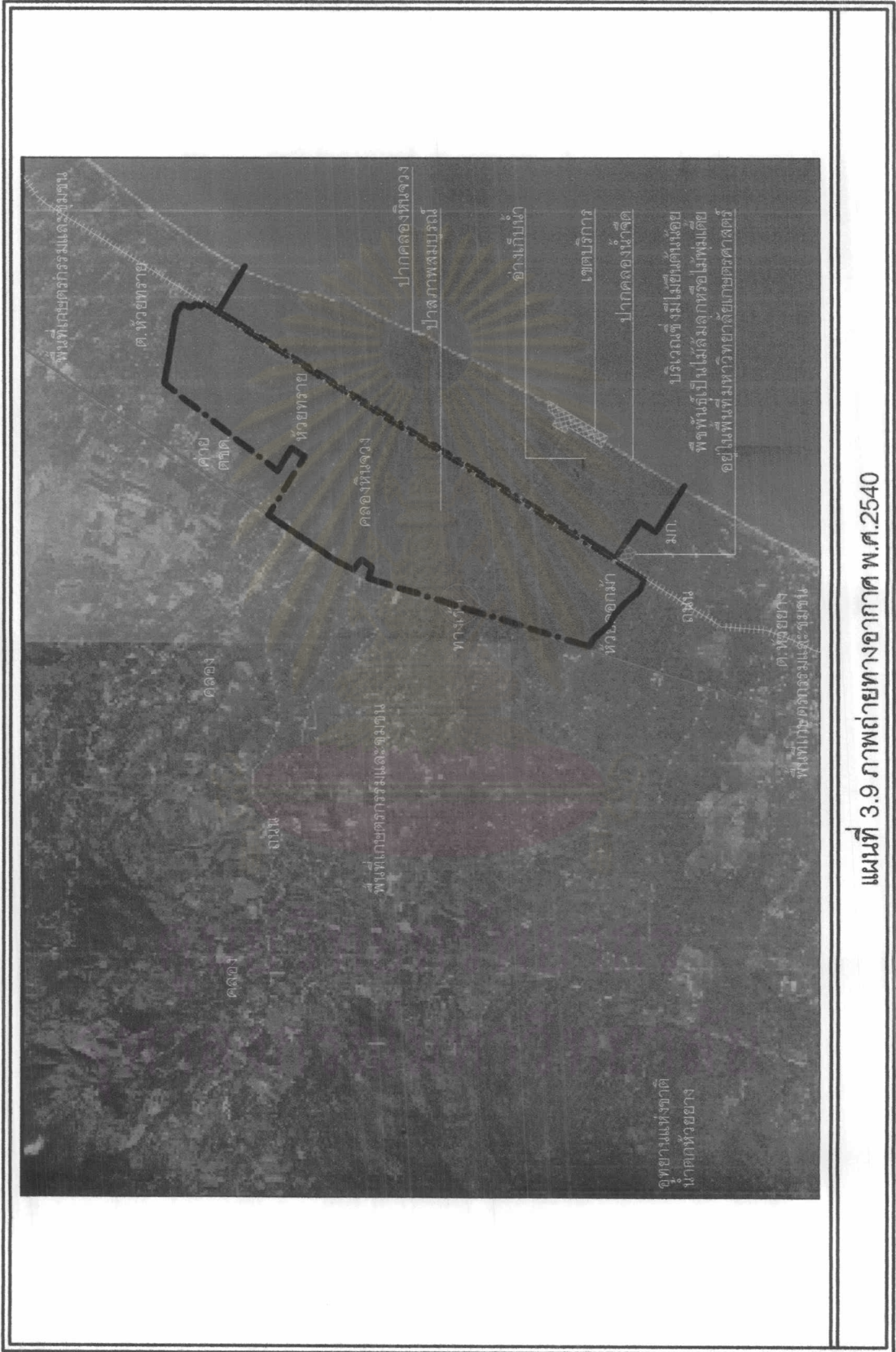
ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ.2540 แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ ป่ามีความหนาแน่นอย่างสม่ำเสมอครอบคลุมเกือบทั้งพื้นที่ มีเพียงบางบริเวณ ได้แก่ ด้านตะวันตกของป่าวังด้วน ที่มีความหนาแน่นน้อยกว่าบริเวณอื่นๆ

พื้นที่โดยรอบเกือบทั้งหมดเป็นพื้นที่เกษตรกรรม พร้อมกับกับการขยายตัวของชุมชน มีความหนาแน่นของชุมชนมากขึ้น ทั้งด้านทิศเหนือ ทิศตะวันตก และทิศใต้ของอุทยานฯ พื้นที่ป่าซึ่งเคยมีเป็นหย่อมกระจ่ายอยู่ทั่วไป และเป็นตัวเชื่อมต่อกันระหว่างป่าบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดวนกร และป่าบริเวณที่อกเขาหายไป

¹⁰ จรวย อินทร์จันทร์ และคณะ, โครงการสำรวจข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร, หน้า 32. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

แผนที่ 3.8 ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ.2510

แผนที่ 3.9 ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ.2540

5.3 ปัญหาทรัพยากรป่าไม้

5.3.1 ความหลากหลายของชนิดพันธุ์ไม้

เนื่องจากป่าในปัจจุบัน เกือบทั้งหมดเป็นป่ารุ่นสอง ซึ่งพัฒนาไปตามกระบวนการทดแทน ส่วนหนึ่งเป็นป่าปลูก และแปลงทดลองพันธุ์ไม้ ดังนั้นความหลากหลายของชนิดพันธุ์ไม้ในแต่ละพื้นที่จึงมีไม่มากนัก

5.3.2 พื้นที่ป่าชายเลนมีแนวโน้มลดน้อยลง

เนื่องจากบริเวณปากคลองน้ำจืดมีสันทรายที่เกิดจากการทับถมของทรายที่ถูกพัดพามา ในช่วงฤดูลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แต่มีปริมาณทรายที่ถูกพัดพากลับในช่วงฤดูลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้น้อยกว่า เพราะกระแสน้ำไม่รุนแรง ระยะทางระหว่างอ่างกักเก็บน้ำกับปากคลองไม่มากนัก ความลาดชันน้อย และตะกอนส่วนหนึ่งได้ตกตะกอนในบริเวณก่อนจะถึงอ่างกักเก็บน้ำไปแล้ว ดังนั้นจึงอาจทำให้ป่าชายเลนในบริเวณนี้ค่อยๆ หดไปในอนาคต

5.3.3 สภาพดินไม่เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของต้นไม้

เนื่องจากคุณภาพดินที่มีความสามารถในการกักเก็บน้ำและกักเก็บความชื้นได้ต่ำ มีแร่ธาตุอาหารตามธรรมชาติน้อย ส่งผลให้ต้นไม้และผืนป่าไม่สามารถเจริญเติบโตได้ดีนัก

6. ทรัพยากรสัตว์ป่า

6.1 ประเภทของสัตว์ป่า

จากการศึกษาพบว่าในอดีตพื้นที่บริเวณนี้เคยมีสัตว์ป่าหลายชนิดอาศัยอยู่ เช่น หมูป่า กวาง และพบสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมขนาดใหญ่ เช่น เสือดาว/เสือดำ เมื่อพิจารณาจากสภาพพื้นที่ คาดว่าสัตว์ป่ามีการอพยพเคลื่อนย้ายระหว่างพื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติหาดวนกรในปัจจุบัน กับป่าบริเวณเทือกเขาด้านทิศตะวันตกด้วย ต่อมาเมื่อพื้นที่ป่าเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและชุมชน สัตว์ป่าขนาดใหญ่ก็มีจำนวนและชนิดน้อยลงไปด้วย

จากสภาพพื้นที่ขนาดเล็กและเป็นป่าโปร่ง เหมาะกับสัตว์ซึ่งมีขนาดเล็กและไม่ใหญ่และต้องการพื้นที่ในการดำรงชีวิตอยู่ไม่มากนัก สัตว์ป่าที่พบมีจำนวนน้อยชนิด ส่วนใหญ่เป็นนกชนิดต่างๆ เช่น ไก่ป่า นกเอี้ยงสาธิต นกยางกรอก นกแซงแซวหางปลา สัตว์เลื้อยลูกด้วยนม ได้แก่ กระแต กระรอก อีเห็น กระต่ายป่า สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่พบตามแนวชายหาด เช่น ปูลม ปูเสฉวน หอยทับทิม หอยเจดีย์ เป็นต้น

สัตว์น้ำที่พบเป็นจำพวกปลาน้ำจืด เช่น ปลาดุก ปลาช่อน ปลานิล ส่วนทรัพยากรได้ทะเลพบปลาชนิดต่างๆ เช่น ปลากระบอก ปลาเก๋า ปลากระพง ฯลฯ และพบปะการัง กัลปังหา ในบริเวณ

เกาะจันและเกาะท้ายทรีย์ สำหรับสัตว์บกซึ่งอาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติหาดวนกร มีทั้งหมด 143 ชนิด (ดูภาคผนวก 1) แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

6.1.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

มีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม รวม 13 ชนิด เป็นสัตว์ขนาดเล็ก เช่น อีเห็น ชะมดเขียด กระต่ายป่า กระรอกหลากสี กระจ๊อน หนู พังพอนเล็ก ค้างคาวกินแมลง เป็นต้น¹¹ สัตว์ใหญ่ที่สุดที่พบคือ สุนัขจิ้งจอก (*Canis aureus*) นอกจากนี้มีรายงานว่าเคยมีผู้พบเสือด้า/เสือดาวด้วย

สำหรับสุนัขจิ้งจอก พบกระจายทั่วบริเวณ จุดที่พบได้บ่อยคือบริเวณถนนลาดยางตัดกับทางรถไฟ เห็นได้จากตามแนวถนนลาดยางจะเห็นมูลสุนัขจิ้งจอกอยู่ทั่วไป ส่วนใหญ่จะเห็นในช่วงเช้าตรู่และพลบค่ำ อยู่เป็นฝูงขนาดเล็กประมาณ 4-6 ตัว เคยมีความพยายามในการติดตามและดักจับสุนัขจิ้งจอกเพื่อการศึกษา แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากสุนัขจิ้งจอกมีความปราดเปรียวมาก อาหารของสุนัขจิ้งจอกได้แก่ สัตว์ขนาดเล็ก และลูกไม้ต่างๆ และมีอาณาเขตหากินประมาณ 0.5-2.5 ตารางกิโลเมตร¹²

6.1.2 สัตว์เลี้ยงคลาน และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

พบกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ ได้แก่ เขี้ย จิ้งเหลน แยก กิ้งก่าบ้าน ตุ๊กแก คางคก กบหนอง เขียด จิก งูชนิดต่างๆ เช่น งูสายม่าน งูกะปะ ซึ่งพบมากบริเวณที่มีความชื้นสูง

6.1.3 นก

จากการสำรวจและตรวจสอบในปีพ.ศ.2543¹³ และ พ.ศ.2545¹⁴ พบว่ามีนกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกรรวม 98 ชนิด แบ่งประเภทของนกตามถิ่นที่อยู่ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) นกประจำถิ่น จำนวน 77 ชนิด 2) นกอพยพ จำนวน 21 ชนิด

6.1.4 ฝี่เสือกกลางวัน

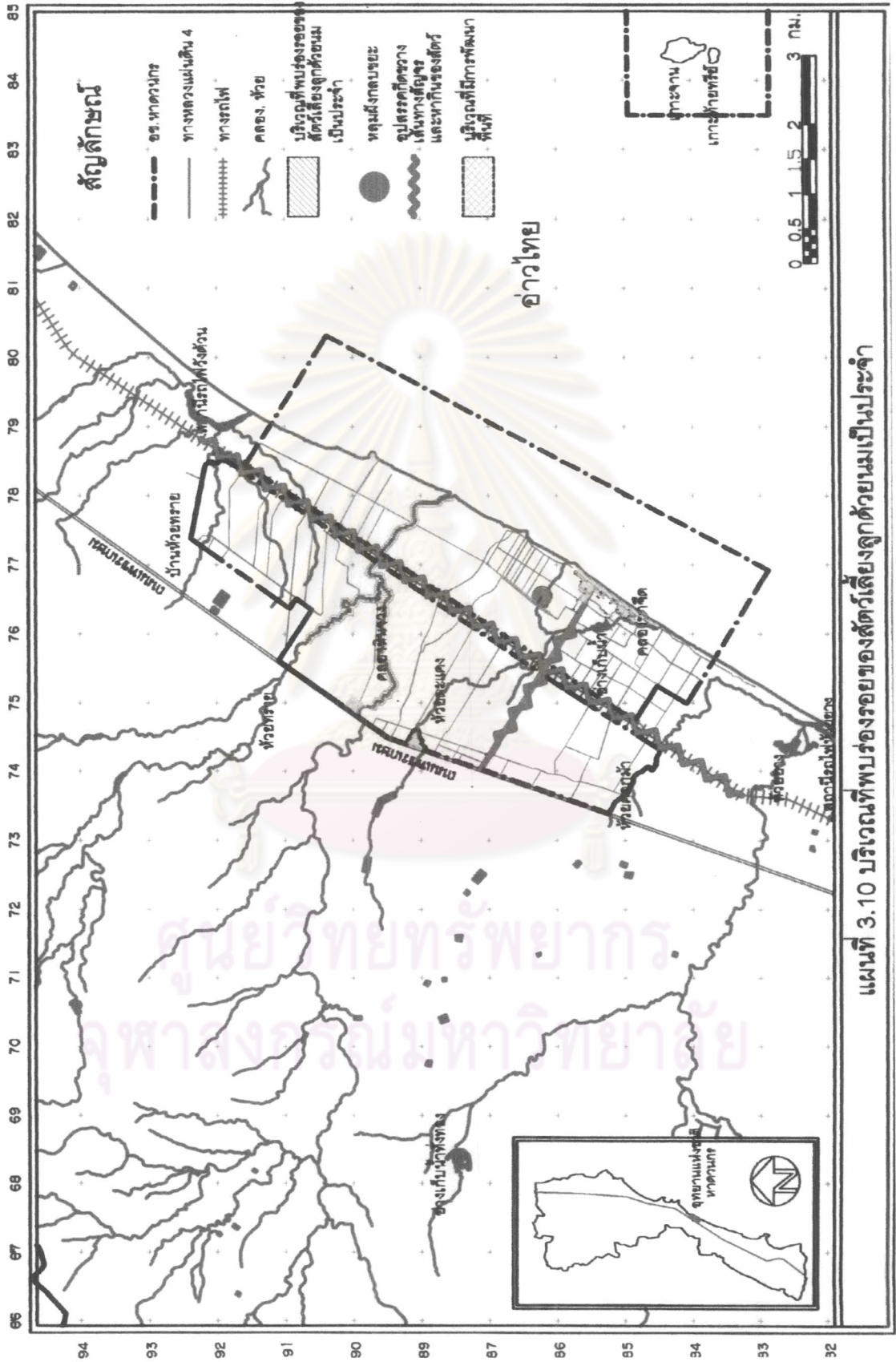
สามารถพบฝี่เสือกกลางวันได้ทั่วไปในเขตพื้นที่ป่าของอุทยานแห่งชาติหาดวนกร โดยมีจำนวนฝี่เสือกที่สำรวจพบรวม 17 ชนิด เช่น ฝี่เสือกหางตุ้มธรรมดา ฝี่เสือกเชิงลายธรรมดา ฝี่เสือกสะพายฟ้า ฝี่เสือกหนอนกาฝาก ฝี่เสือกหนอนกาฝากปีกแดง เป็นต้น

¹¹ จรวัย อินทร์จันทร์ และคณะ, โครงการสำรวจข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร, หน้า 32. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

¹² บุญส่ง เลขะกุล, ธรรมชาตินานาชาติ เล่ม 2, (กรุงเทพฯ : สารคดี, 2537), หน้า 18.

¹³ จรวัย อินทร์จันทร์ และคณะ, โครงการสำรวจข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร, หน้า 32-37.

¹⁴ บริษัท โมดัส คอนซัลเทนส์ จำกัด, รายงานความก้าวหน้า (Progress Report) โครงการจัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2545), หน้า 2-39 – 2-43. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

ศูนย์วิทยุโทรพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.2 ปัญหาทรัพยากรสัตว์ป่า

เนื่องจากพื้นที่ภายในอุทยานแห่งชาติหาดวนกรถูกตัดแบ่งออกเป็นส่วนๆ จากเส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางรถไฟสายใต้ซึ่งแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ ซึ่งติดกับถนนเพชรเกษม และฝั่งตะวันออกของทางรถไฟซึ่งติดกับอ่าวไทย จากภาพถ่ายทางอากาศและจากการสำรวจ พบว่าผืนป่าบริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ มีความสมบูรณ์และมีความหนาแน่นมากกว่า มีการพัฒนาพื้นที่น้อย นอกจากนี้

6.2.1 มีสัตว์ป่าจำนวนน้อยชนิด

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติหาดวนกรยังมีลักษณะเป็นเกาะพื้นที่สีเขียวขนาดเล็ก ถูกล้อมรอบด้วยชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรม ตัดขาดจากพื้นที่ธรรมชาติอื่นๆ มีโอกาสในการขยายเขตพื้นที่ธรรมชาติออกไปน้อย ไม่มีช่องทางเชื่อมต่อกับพื้นที่ธรรมชาติอื่นๆ หรือมีน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ป่าบริเวณเทือกเขาด้านทิศตะวันตก ซึ่งยังมีสัตว์ป่ามากชนิด และมีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่อาศัยอยู่ ทำให้ลดโอกาสในการเพิ่มความหลากหลายตามธรรมชาติและการอพยพย้ายถิ่นของสัตว์ป่า

6.2.2 พฤติกรรมการหากินของสัตว์

พื้นที่ฝั่งกลบขยะในปัจจุบันอยู่ในบริเวณเขตหากินและอยู่อาศัยของสัตว์ป่า อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมในการหากินของสัตว์ กล่าวคือ หากไม่มีการจัดการฝั่งกลบขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล บริเวณนี้อาจกลายเป็นแหล่งหากินหลักของสัตว์ป่าได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย